

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ธรรมะออกจากใจ

การเทศน์ว่าการทั้งหมดที่ช่วยโลกอยู่เวลานี้ ผมไม่ได้เอาปริยัติมาเทศน์นะ ถ้าเอาปริยัติมาเทศน์ เทศน์ไม่ได้ ความจำต้องวิ่งไปอยู่กับปริยัติ ที่นี้ความจำของเรามันไม่ออกแล้วจะเอาคำเทศน์มาจากไหน ออกปริยัติคัมภีร์นั้นคัมภีร์นี้ บาลีนั้นบาลีนี้ เรื่องนั้นเรื่องนี้นั้นมันไม่ออกนะเดี๋ยวนี้ เทศน์ขึ้นกับนี้ทันทีเลยไม่ออกไปไหน ปัจจุบัน ๆ ขึ้นมันถึงเทศน์ไปได้ นะทุกวันนี้ พูดให้มันเต็มเม็ดเต็มหน่วยก็คือว่าออกจากใจเลย ธรรมะล้วน ๆ ออกจากใจหมดว้างเลย ไม่ได้ไปอ้างอิงคัมภีร์ไหน ๆ เพราะนี่เป็นคัมภีร์ตายตัว

คัมภีร์ของพระพุทธเจ้า คัมภีร์ของพระอรหันต์ท่าน ทรงเต็มเม็ดเต็มหน่วยด้วยใจที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ จึงไม่บกพร่องที่ตรงไหน ท่านถอดออกจากรั้วสอนโลกนะ ไม่ได้เอาคัมภีร์นั้นคัมภีร์นี้อย่างทุกวันนี้ นะ อันนั้นคัมภีร์ความจำ อันนี้มันความจริง มันต่างกัน ผมพูดตรง ๆ เอาแต่ความจริงออก ถอดออกล้วน ๆ เลย

วันนี้เป็นวันเข้าพรรษา ได้ออกกวาจาพร้อมหน้ากันว่า วันเข้าพรรษาในวันนี้ ดังที่กล่าวเมื่อสักครู่นี้ การเข้าพรรษาคือไม่ได้เที่ยวสัญจรไปมาที่ไหน ๆ ท่านให้อยู่เป็นที่ เป็นฐาน แต่การประกอบความพากเพียรนั้น ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนความพากเพียรเป็นสำคัญ ตลอดเวลา สำหรับพระในครั้งพุทธกาลท่านปฏิบัติมาอย่างนั้น

เวลานี้ศาสนาจะยังเหลือแต่ตัวหนังสือ ยังเหลือแต่คัมภีร์ ขอให้เราทั้งหลายได้สำนึก รู้ตัวเสีย จะไม่มีศาสนาอันแท้จริงเหลืออยู่ในวงพระพุทธศาสนาแล้วเวลานี้ ก็เพราะความสกปรกโสภณของกิเลสนั้นแล มันก่อกวนทั้บถมตลอดเวลา ไหลเข้ามาทุกทิศทุกทางจนมองไม่ทัน ผู้มองนั้นเรียกว่าจะมองไม่ทัน ใจผู้ไม่มองหลับตาให้มันสับสนเขกอยู่นี้มีมากต่อมาก สำหรับพระของเรา ไม่มีความหมายอะไรในความเป็นพระเลย บวชเข้ามาแล้วก็มาประกาศตนว่าเป็นพระเพียงเท่านั้น นอกนั้นก็ให้กิเลสเอาไปถลุงหมด

ความคิดความปรุงทุกด้านทุกทาง เป็นเรื่องของกิเลสนำไปถลุงเสียทั้งหมด กิริยาอาการคำพูดคำจา ความเคลื่อนไหวไปมาของพระ เลยไม่มีเหลือติดเนื้อติดตัว สตินิดหนึ่งที่จะดูหัวใจคิดปรุงแต่งไปในที่ต่าง ๆ ซึ่งเคยสั่งสมกิเลสมานานนั้น ก็ไม่สนใจยับยั้ง ความคิดความปรุงของตนด้วยสติบ้างเลย เรื่องปัญญาจึงไม่ต้องพูดถึง เมื่อสติไม่อยู่กับตัวแล้วก็มีแต่กิเลสทำงานทั้งวันทั้งคืน อิริยาบถไม่เลือก เรื่องกิเลสทำหน้าที่ของมัน สั่งสมกองทุกข์เข้ามาสู่จิตใจของผู้ปฏิบัติเรา เช่นพระเรานี้สำคัญมากนะ

ในครั้งพุทธกาลท่านเป็นแบบเป็นฉบับจริง ๆ บวชเข้ามาเพื่อความพ้นทุกข์จริง ๆ ไม่ว่าจะออกมาจากสกุลใดชาติชั้นวรรณะใดก็ตาม เมื่อก้าวเข้ามาสู่วงกาสาวาสพัสดุแล้ว ทุก

สิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงหมด ความคิดความปรุงการพูดการจา กิริยาความเคลื่อนไหวไปมาต่าง ๆ หมุนเข้าเพื่ออรรถเพื่อธรรมทั้งนั้น ไม่ได้หมุนเพื่อไปเป็นกิเลส เพราะท่านสลัดมาแล้ว และท่านก็มุ่งหน้ามุ่งตาต่อการบำเพ็ญ เพื่อชำระสะสางกิเลสซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของท่านให้ จางลงไป ๆ ด้วยความพากเพียร

สติติดแนบกับตัว ดูหัวใจเจ้าของตลอดเวลา นี่ชื่อว่าผู้มีความเพียร ในอิริยาบถใดก็ตาม ถ้ามีสติกำกับใจอยู่ เรียกว่าเป็นความเพียรทุก ๆ อิริยาบถ จะเดินจงกรมไม่เดินจงกรม ความเพียรคือสติจับกันกับจิตซึ่งเป็นตัวภัย ออกมาจากกิเลสปรุงแต่งออกมานั้น จับตลอดเวลาไม่ละเว้น นี่คือผู้มีความเพียร นอกจากนั้นจะพิจารณาทางด้านปัญญาแยกคาย ไปในแง่ใดภูมิใด สติก็ไม่ปราศจาก มีสติครอบอยู่เสมอ เรียกว่าเป็นความเพียรทั้งด้านสติ ทั้งด้านปัญญากำหนดอยู่นั้น โลกอันนี้เหมือนไม่มี เพราะโลกนี้เป็นโลกของกิเลสทั้งหมด ไม่ว่าสัตว์ตัวใดบุคคลใดสร้างแต่กิเลสเข้าสู่ภายในใจ เผลอนจิตใจให้รุ่มร้อนทั่วถึงกันหมด นี่ เป็นเรื่องของกิเลส

เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ให้คิดออกไปหาเรื่องโลกเรื่องสงสาร เพราะเป็นเรื่องของ กิเลสทั้งหมด ให้คิดเข้ามาสู่จิตใจดูจิตใจ ผู้ที่จะเสาะแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนจนมีสติทุก เวลา เพราะอำนาจของกิเลสผลักดันออกไปนั้นมันมีอยู่ทุกขณะ ๆ จึงไม่ให้มันคิดออกไป ผู้ กำหนดคำบริกรรมภาวนาที่ยังไม่ได้หลักได้เกณฑ์เป็นสมาธิเลย ก็ให้ถือคำบริกรรมภาวนา นั้นเป็นหลักเกณฑ์ ด้วยสติตั้งติดแนบอยู่กับคำบริกรรมที่ติดกันอยู่กับความรู้้นั้น นี่เรียกว่า ผู้มีความเพียร ไม่ปล่อยปละละเลยไปไหนเลย นี่เรียกว่าความเพียร ขอให้ท่านทั้งหลายจำ เอาไว้ ผมได้ดำเนินมาอย่างนี้

เมื่อเสาะแสวงหาจุดอันตายตัวยังไม่ได้ ก็พยายามเสาะที่ว่าจิตเจริญแล้วเสื่อม ๆ เพราะไม่รู้จักรักษา เบื้องต้นจิตก็เป็นสมาธิแน่นหนา มันคงประหนึ่งว่าภูเขาทั้งลูก แน่น หนา มันคงมาก แต่ก็ไม่รู้จักรักษา ปล่อยใจ เวลาประกอบความพากเพียรมันก็ เสื่อม ๆ เมื่อเสื่อมไปแล้วดึงกลับคืนไม่ได้ พลิกกลับคืนไม่ได้ นี่ละการเสาะแสวงหาหลักยึด ที่จะ เป็นของตายตัว ให้ได้ดำเนินอย่างแนบสนิทหาไม่ได้ คิทย่อนไปย่อนมาจึงมาระลึกถึง เรื่องความขาดสติ เพราะไม่มีคำบริกรรมกำกับใจ

จึงต้องได้ปักหลักให้จิตใหม่ เอ้า แต่นี้ต่อไปเราจะให้อยู่กับคำบริกรรมอย่างเดียว จิตจะเสื่อมก็ตาม เจริญก็ตาม เราจะไม่สนใจกับสิ่งเหล่านั้นเลย คำว่าเสื่อมว่าเจริญนี้เราก็ เคยเห็นเคยรู้มาแล้ว ห้ามเท่าไรก็ไม่อยู่ เสื่อมไปต่อหน้าต่อตา บัดนี้จะห้ามด้วยพุทโธ แต่ ไม่ได้กีดกันความเสื่อมความเจริญ อยากเสื่อมก็ให้เสื่อมไป อยากเจริญก็แล้วแต่จะเจริญ แต่คำบริกรรมนี้เกาะติดไม่มีละเลย นี่ละตั้งจิตตั้งอย่างนี้

ตั้งแต่ขณะตัดสินใจลงอย่างนี้แล้ว คำว่าพุทโธกับจิตไม่ห่างจากกันเลย ตื่นนอนขึ้นมาพุทโธติดแนบจนกระทั่งหลับ ไม่ยอมให้คิดไปไหนเลย เอ้า มันจะเสื่อมไปไหนก็ให้เสื่อม จะเจริญก็ให้รู้ในหัวใจของเราเนี่ย จะเสื่อมก็ให้รู้ เพราะมันเคยเสื่อมเคยเจริญมาเสียจนอดทนระอาใจ บัดนี้จะไม่เอาความเสื่อมความเจริญมาเป็นอารมณ์ นอกจากคำว่าพุทโธคำเดียวเท่านั้น เอ้า เสื่อมก็ให้เสื่อมกับพุทโธ เจริญก็ให้เจริญกับพุทโธ เอาอย่างนี้เท่านั้น จากนั้นก็จับติด บังคับจิตไม่ให้หนีออกเหนือไปจากคำว่าพุทโธ บริกรรมอยู่ตลอด ไม่ว่าจะเคลื่อนไหวไปมาที่ไหน คำว่าพุทโธกับสตินี้ติดแนบ ๆ กัน เอาจริงเอาจังเพราะเราเป็นนิสัยอย่างนี้มาด้วย จริงทุกอย่างไม่มีคำว่าเหลวไหล

เมื่อคำบริกรรมกับพุทโธติดแนบกันไป ๆ ทุกวัน ๆ จิตก็ค่อยสงบตัวเข้ามาให้เห็นชัด ๆ คำบริกรรมนี้ไม่ยอมปล่อยตลอดเวลา จนกระทั่งได้เห็นชัดเจกว่า คำบริกรรมนี้เมื่อจิตเข้าสงบเต็มที่ของมัน ละเอียดเต็มที่แล้ว คำบริกรรมไม่มี ก็เกิดความสงสัยขึ้นมาอีกว่า ทำไมที่นี้คำบริกรรมไม่มี จะเกาะอะไรยึดอะไร แต่ก่อนเรายึดคำบริกรรม คือ พุทโธ ๆ ติดกับสติอยู่ตลอดเวลา แล้วบัดนี้คำบริกรรมนี้หายไป กำหนดอย่างไรให้ปรากฏเป็นคำบริกรรมขึ้นมาอีกไม่มี หมดต่อหน้าต่อตาเห็นชัด ๆ แต่ความรู้ละเอียดสุขุมมากที่เดียวตอนนั้น มีแต่ความรู้ นึกพุทโธก็ไม่ออกไม่ปรากฏ เหลือแต่ความรู้ล้วน ๆ นี่ทราบได้ชัดว่า ถึงเวลาจิตที่ละเอียดจริง ๆ แล้วนี่คำบริกรรมไม่ออกไม่มี

เอ้า ไม่มีก็ตาม เราจะอยู่กับความรู้อันนี้ สติตั้งกับคำบริกรรม เมื่อคำบริกรรมสิ้นไปไม่มีเหลือแล้ว แล้วจะตั้งอยู่กับความรู้อันนี้ เอ้าไปไหน เจริญหรือเสื่อมให้รู้ จะไม่ปล่อย จะเอาความรู้อันนี้แทนคำบริกรรม สติจับอยู่นั้น พอถึงกาลเวลาที่มันจะคลี่คลายตัวเองมันหากมี พอถึงเวลาคลี่คลายก็ค่อยคลี่คลายออกมา พอนึกคำบริกรรมได้ก็เอาคำบริกรรมติดเข้าไปเลย เป็นอย่างนี้ประจำ พอถึงวาระที่มันละเอียดเข้าไปอีกก็เป็นอีก

ที่นี้ต่อมาก็ค่อยทราบเรื่อง ถึงเวลาจิตที่ละเอียดเต็มที่แล้วนี่คำบริกรรมไม่ปรากฏก็ให้อยู่กับความรู้ที่นิ่งดังที่เคยปฏิบัติมา เอ้า เป็นไหนเป็นกัน พอคลี่คลายออกมาก็เอาคำบริกรรมเข้าไปอีก นี่จุดเบื้องต้นที่เราตั้งรากตั้งฐานได้ จิตเจริญขึ้นแล้วไม่เสื่อมอีก อ้อ จิตไม่เสื่อม ค่อยสงบเข้าไปเย็นเข้าไป ๆ ค่อยแน่นหนามั่นคงขึ้นเป็นลำดับ ๆ

ที่นี้พอเจริญขึ้นถึงขั้นที่เคยเสื่อม สองสามวันเจริญขึ้นแล้วเสื่อม สองสามวันเจริญขึ้นอยู่ได้เพียงสามวันเสื่อมต่อหน้าต่อตา ๆ บังคับยังงี้ก็ไม่อยู่ ที่นี้พอถึงขั้นนี้แล้วแทนที่จะเสื่อมลงไปอีก เราก็ปล่อยความเสียดายทั้งหมด นี่เราเคยเห็นมาแล้วเรื่องความเสื่อมนี้ ถึงสามวันเสื่อมไป ๆ คราวนี้ เอา จะเสื่อมไปไหนก็เสื่อม เราไม่สนใจกับความเสื่อมความเจริญอะไรเลย แต่คำบริกรรมพุทโธนี้เราจะไม่ปล่อย เสื่อมก็เสื่อมไปเราเคยเสื่อมมาพอแล้ว จนอกจะแตกเพราะความเสื่อม จิตเป็นทุกข์มากที่สุด

คราวนี้เราจะไม่อาลัยเสียตายกับความเสื่อมกับความเจริญ นอกไปจากคำบริกรรมที่ได้ติดแนบกับสติกับความรู้ที่เท่านั้น ไม่สนใจ เอ้า ขึ้นถึงนี้แล้วจะลงหรือไม่ลง พุทโธ ไม่ถอย ๆ สุดท้ายถึงขั้นที่เจริญขึ้นไปสองสามวันแล้วเสื่อมนั้นไม่เสื่อม ที่นี้ค่อยตั้งตัวได้ ๆ เป็นลำดับลำดับ เราก็ไม่เป็นอารมณ์กับมัน มันจะเสื่อมไปไหนเจริญไปไหน เราทอดอาลัยตายอยากหมดแล้ว ที่นี้หนักเข้า ๆ จิตก็ค่อยแน่นหนามั่นคงขึ้นมา ๆ จึงแน่ใจได้ว่า อ้อ จิตเราที่เสื่อมที่เจริญนั้น เพราะเราขาดสติไม่มีคำบริกรรมกำกับ เพียงแต่กำหนดเอาเฉย ๆ มันผลออกไปที่ไหนก็ได้ ด้วยเหตุนี้เองจิตจึงเสื่อม

บัดนี้ไม่เสื่อมเพราะคำบริกรรมกับสติติดแนบตลอดเวลา ก็ยึดอันนี้เป็นหลัก จากนั้นก็ก้าวเข้าสู่สมาธิอันแน่นหนามั่นคงได้ คำบริกรรมไม่ถอย จนกระทั่งความแน่นหนามั่นคงของจิตนี้เป็นจุดตั้งแห่งสติได้เรียบร้อยแล้ว สติก็จับอยู่กับจุดแห่งผู้นั้นเลย คำบริกรรมก็หากปล่อยกันไปเอง ปล่อยโดยความประจักษ์ตัวเอง ควรแก่การกำหนดกับผู้นั้นด้วยสติแล้วก็กำหนดนั้นที่นี้ ไม่เสื่อมตลอดไป นี่ละการตั้งหลักฐานของจิตเราเคยตั้งมาอย่างนี้ เห็นผลอย่างนี้ประจักษ์ตัวเอง จากนั้นก็ไม่เสื่อม ตั้งเป็นสมาธิจิตแนบแน่นเหมือนภูเขาทั้งลูก เพราะความมั่นคงของจิตในขั้นสมาธินี้เต็มภูมิ ก็รู้ว่าสมาธินี้เต็มภูมิ นี่ละการตั้งจิตในเบื้องต้น ให้พากันตั้งอย่างนี้

อย่าทำเหลาะ ๆ แหละ ๆ โลเลโลกเลกหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้พระปฏิบัติเรา ปฏิบัติจนกระทั่งวันตายจะไม่ได้รับผลประโยชน์อันใดเลยถ้าไม่มีหลักยึด นี่หลักยึดได้สอนให้รู้แล้วทุกอย่าง เราดำเนินมาแล้วได้หลักมาแล้วอย่างนี้ จึงขอให้ยึดหลักนี้เป็นสำคัญมากทีเดียว อย่ากำหนดความรู้เอาเฉย ๆ แบบโลเลโลกเลกไม่เกิดประโยชน์อะไร ภาวนาไปเท่าไรก็ได้หลักได้เกณฑ์ สุดท้ายก็อดหนาระอาใจ แล้วปล่อยวางงานนี้ไปเสีย เองงานของกิเลสเข้ามาแทนที่

ที่นี้มีแต่เรื่องของกิเลสทั้งหมดเต็มหัวใจ ไม่มีอะไรเหลือแล้ว จ่อสติเข้ามาหาจิตจ่อไม่ได้ ความฟุ้งซ่านวุ่นวายกับกิจการงานต่าง ๆ กับโลกกับสงสารมันดึงออกไป ๆ ที่นี้จิตก็เผ่นไปตามมันเสีย นี่ละนักภาวนาล้มเหลว ล้มเหลวเพราะเหตุนี้เอง พากันจำเอาไว้นะ

เพราะจ่อจิตเข้ามาไม่ได้ กองไฟของกิเลสมันแสดงเผาทันที มันไม่ยอมให้จ่อสติเข้ามานี้ได้ มันลากดึงออกไปหาอารมณ์ภายนอก เพลินเป็นบ้าไปเลย นี่ละนักภาวนาล้มเหลวให้ท่านทั้งหลายจำเอาไว้ มันร้อนขนาดไหนพาดมันลงที่นั่น นั่นละกองไฟอยู่ที่นั่น กิเลสอยู่ที่นั่น มันผลิตไฟคือกองทุกซี้ขึ้นมาเผาเรา มันเผาขึ้นจากกิเลสตัวมันผลิตขึ้นมาหนุนขึ้นมา นั่นแล สติจ่อลงไปให้รู้อยู่กับตรงนั้น เอา มันจะเป็นไฟทั้งกองจิตดวงนี้ ให้สติกับคำบริกรรมนั้นจ่อกันตรงนั้น เผากันตรงนั้น ต่อไปอันนี้ก็วางไปเอง ๆ เพราะไม่ยอมให้คิดออกไปหาอาหารของกิเลสภายนอกมาเป็นไฟเผาเรา จิตก็แน่นขึ้นมาอีก ให้จำเอาไว้นะ

วิธีการเหล่านี้ ผมก็ไม่ได้สอนละเอียดลอออย่างนี้ วันนี้สอนวิธีการให้รู้ ผู้มาปฏิบัติจะได้หลักได้เกณฑ์

คำบริกรรมอย่าปล่อย ปล่อยไม่ได้ พัดกันให้เต็มเหนี่ยวเลย ยืนเดินนั่งนอนอย่าไปสนใจยิ่งกว่าสติกับจิตกับคำบริกรรมให้ติดแนบกัน เมื่อถึงขั้นที่จิตสงบเด่นดวงแล้ว คำบริกรรมก็ค่อยจางไปเอง ถือความเด่นดวงของความรู้้นั้นเป็นจุดที่ตั้งของสติ จับอยู่ตรงนั้นเรื่อย ๆ เลย ที่นี้ได้หลักเข้าไปเรื่อย ๆ ความสงบนั้นก็แน่นเข้าไปเรื่อย เพราะสติจ่อตลอดแทนคำบริกรรมอันแน่นหนามั่นคง

จากนั้นให้พิจารณาทางด้านปัญญา เมื่อจิตสงบแล้วจิตย่อมอิมัตถ์ ไม่อยากคิดถึงทางรูป ทางเสียง ทางกลิ่น ทางรส ซึ่งเคยวุ่นวายก่อกรรมมาเป็นเวลานานแล้ว พอมีสมถธรรมคือความสงบเป็นอาหารเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจ ใจก็ได้เต็มความสงบนี้แล้วไม่คิดวุ่นวายกับอารมณ์ภายนอก เรียกว่าอิมอารมณ์ ที่นี้พาพิจารณาทางด้านปัญญา ปัญญาพิจารณาแยกธาตุแยกชั้นธาตุแยกสกลกายทุกสัต์ทุกส่วน ตั้งแต่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก พิจารณาไปหมดในสรรพางค์ร่างกายของเรา จะเป็นร่างกายภายนอกภายในได้ทั้งนั้น ขอให้สติจับตลอดเวลาก็แล้วกัน

ภายนอกคือกายของเขาก็ดี ภายในคือกายของเราก็ดี พิจารณาได้ทั้งนั้นแยกทางด้านปัญญา พิจารณาอสุภะอสุภัง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ถ้าเราพิจารณาร่างกายของเรายังไม่ได้ชัด เอาข้างนอกมากำหนดพินิจพิจารณา อันไหนมันสดสวยงดงาม พิจารณาหาความสวยงามมันอยู่ตรงไหน นี่การพิจารณาทางด้านปัญญา แยกธาตุแยกชั้นธาตุคลี่คลายออก ถลกหนังออก คลี่คลายออก เอาหนังออกแล้วเป็นยังงั้นมนุษย์เรา เรียกว่าหญิงว่าชาย เรียกว่าเราว่าเรา ว่าความสวยความงามอยู่ที่ตรงไหนไม่มี มีแต่หนังห่อกระดูกอยู่เท่านั้นมันหลอกลวงโลก

ท่านจึงสอนว่า ตโจ ตโจ ถึงนั้นแล้วหยุด เพราะหนังเป็นตัวสำคัญมากห่อคนทั้งคน ห่อกระดูกทั้งกอง ห่อตับไตไส้พุงของสกลปรกทั้งปวง หนังห่อเอาไว้เท่านั้นจึงมาหลอกบุรุษตาฟางได้ แล้วก็หลงตามอันนั้น เอ้า คลี่คลายออก นี่เรียกว่าปัญญา ให้ท่านทั้งหลายพิจารณาอย่างนั้น คลี่คลายออกให้ชัดเจน ไม่ใช่หนหนึ่งหนเดียวนะ เอนี้เป็นงาน พอปล่อยจากงานนี้ก็เข้าสู่สมาธิทำความสงบใจ ปล่อยอารมณ์ของการทำงานด้วยปัญญานี้เข้าสู่ความสงบใจ พักจิตให้เป็นสมาธิสงบใจแล้ว สมาธิเป็นเครื่องหนุนปัญญาให้ก้าวเดินออกอย่างคล่องตัว พอออกนี้พิจารณาอีก อันแก่นั่นแหละ พิจารณาให้คล่องแคล่วว่องไว

พิจารณาข้างนอกเทียบข้างใน พิจารณาข้างในเทียบข้างนอก เอาหลายครั้งหลายหน จนมีความชำนาญชำนาญของทางปัญญานี้ชัดเจนมาก เวลาได้ชำนาญชำนาญแล้วมองดูอะไรนี้ขาดสะบั้น ๆ นี้ได้พิจารณามาแล้ว ดูอะไรเมื่อปัญญาคล่องตัวว่องไว

แล้ว คุณสมมุติว่าเราพิจารณาเข้าไปเห็นแต่เนื้อ เห็นแต่เอ็น กระดูกลักษณะนี้ พอพิจารณาเข้าไปหนึ่งจะไม่เห็นเลย จะพุ่งเข้าข้างใน มันไม่ได้ดูหนังที่ว่าสวยงามนี่นะ มันจะพุ่งเข้าข้างใน พิจารณาสกลกายทุกสัต์ทุกส่วน มีแต่ของปฏิภูมเต็มเนื้อเต็มตัวทั้งหญิงทั้งชายทั้งสัตว์ทั้งบุคคล แต่เหตุใดกิเลสมันมาหลอกว่าเป็นของสวยของงามได้ เห็นไหมมันตบตาเราด้วยของปลอม ๆ

ของจริงเวลาปัญญาหยั่งเข้าไปมันเห็นไปหมดแล้ว จะเอาของสวยของงามมาจากไหน แล้วจะติดกันที่ตรงไหน จะรักชอบกันที่ตรงไหน จะติดจะพันกันที่ตรงไหน มันเห็นชัดเข้า ๆ นี่คือความจริงไม่ต้องหลอก มันปฏิภูมจริง ๆ ตามหลักธรรมชาติของมัน แต่เราเสกสรรปั้นยอว่ามันสวยงาม นั่นคือเรื่องของกิเลสตัวจอมปลอมมันหลอก เราก็หลงเครื่องหลอก ทีนี้เมื่อหลงแล้วก็ตื่นกับมันไปเลย เป็นเรื่องกองทุกข์เผาตัวเองไปเรื่อย ๆ นี่ละปัญญาให้พิจารณาอย่างนี้

เอาเป็นเนื้อเป็นหนังจริง ๆ นะ ทำงานด้วยปัญญาก็เอาจริงเอาจัง พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า ตั้งขึ้นมาพิจารณาอีก แดกกลงไปพิจารณาอีก แล้วย้อนเข้ามาดูตัวของเรา พิจารณาตัวของเรา เอ้า แดกกลงไป เมื่อแดกกลงไปแล้วจิตยิ่งจะมีความสว่างกระจ่างแจ่มขึ้นมา ๆ ภายในจิตใจ และความสว่างกระจ่างแจ่มของจิตนั้นก็ไม่มีประมาณ พลังของจิตมีมากขึ้น ความคล่องแคล่วของจิตมีมากขึ้น การพิจารณารวดเร็วมากขึ้น ๆ นั่นคือปัญญาทำงาน แล้วเห็นโทษเห็นภัยแห่งสิ่งทั้งหลาย ที่เคยเห็นว่ามันเป็นคุณเป็นประโยชน์ นำรักใคร่ชอบใจนี้จางออกไป ๆ ต่อไปก็เหลือแต่กองกระดูก นี่ละปัญญา

กองกระดูก กองเนื้อกองหนัง ซากศพเป็นซากศพตายเป็นอันเดียวกัน ไม่มีอะไรผิดแปลกต่างกัน มีหนังหุ้มห่อไว้เท่านั้น นี่เรียกว่าปัญญา พิจารณาให้คล่องตัว อย่าไปคิดอย่าไปคาดว่าจะถอดจะถอนกิเลสตัวนั้นตัวนี้อะไปคาด ให้ดูความจริงนี้ ความจริงจะบอกขึ้นมา ควรถอนตรงไหนมันจะถอนเอง ควรอ้อมพอดตรงไหนมันจะปล่อยของมันเอง ร่างกายทุกสัต์ทุกส่วนเมื่อเวลาพิจารณาด้วยความพอพอแล้วมันจะถอนเอง เคยพิจารณาพัวพันกันมาขนาดไหนก็ตาม เหมือนกับเรารับประทาน รับประทานเรื่อย ๆ ไม่หยุดไม่ถอยพ้ออ้อมแล้วก็ปล่อยเอง

นี่ก็เหมือนกัน เมื่อพิจารณาขั้นนี้จนชำนาญแล้ว มองไปที่ไหน มองบุคคลผู้ใด สัตว์ตัวใด ผู้หญิงผู้ชายนี่จะเป็นสภาพเหมือนเราพิจารณาแล้วทั้งนั้น หนังห่อกระดูกแล้วก็เห็นมีแต่โครงกระดูก เห็นแต่เนื้อแต่หนัง แล้วแต่มันจะชัดเจนด้วยปัญญาของเราในแง่ใด ให้เราถือแก่นนั้นเป็นหลักเกณฑ์พิจารณา เป็นหินลับปัญญาตลอดไป นี่คือการพิจารณาทางด้านปัญญา

เมื่อมีความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าในการพิจารณา เพราะการพิจารณานี้เป็นงานของจิตทางด้านปัญญา ย่อมทำงานตลอดไป เมื่อทำงานมาก ๆ แล้วย่อมมีความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า ถอยเข้ามาพักในทางสมาธิเพื่อเอากำลัง จิตเมื่อเข้าสู่สมาธิแล้วย่อมปล่อยวางงานทั้งหลายเข้าสู่ความสงบตัวสบายเย็น ปล่อยวางภาระ เหมือนถอดเสื้อถอดหมวกเวลานั้นอยู่กับความสงบนั้นเสียไม่ต้องอยู่กับงาน เวลาให้สงบให้สงบจริง ๆ ไม่ต้องยุ่ง อย่าให้มาเกี่ยวข้องกันเวลาให้สงบ ให้สงบจริง ๆ นี้เรียกว่าสมาธิ พอตัวแล้วถอยขึ้นมาพิจารณาทางด้านปัญญาอีก ที่นี้ไม่ต้องอยู่กับสมาธิ

เอาทางปัญญาให้เหนียวแน่นมั่นคง มีความชำนาญเข้าไปโดยลำดับ พอเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าเรารู้เราเอง เข้ามาพักสมาธิ นี่คือการพิจารณาอย่างราบรื่นดีงาม ไม่หนักไม่เบาตรงไหน ๆ นี้เคยผ่านมาแล้วจึงได้รู้ได้นำมาสั่งสอนหมู่เพื่อน ถึงขั้นปัญญาเพลินตัวนี้เพลินจริง ๆ ไม่ใช่ธรรมดา ปัญญาถึงขั้นเห็นเหตุเห็นผล

ร่างกายเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะโรคจะติดหาอยู่กับร่างกาย โลกทั้งหลายป่วนปั่นวุ่นวายกัน ตัวนี้เป็นตัวสำคัญมากที่สุด เราจะเห็นได้เวลาขึ้นเวที ไม่มีกิเลสตัวใดจะหนักหน่วงถ่วงจิตใจบังคับจิตใจยิ่งกว่ากามกิเลส กามกิเลสอยู่กับร่างกาย เมื่อร่างกายเบาลง ๆ สิ่งเหล่านี้ก็เบาไปตาม ๆ กัน

เมื่อพิจารณาร่างกายรอบสัดสิ่งเหล่านี้ออกมาแล้ว เรื่องกามกิเลสก็ขาดไปด้วยกัน อันนี้เราจะไม่บอกเงื่อนไข ขอให้พิจารณาตามนี้ก็แล้วกัน ผลจะปรากฏขึ้นมาแก่ผู้บำเพ็ญเพราะบอกไปแล้วมันคาดหมายไม่ได้ เป็นผลที่จะปรากฏขึ้นจากผู้บำเพ็ญโดยเฉพาะอย่างไรก็ตามขอให้พิจารณาร่างกายให้ชำชองให้ชำนาญชำนาญ มองดูอะไรให้เป็นกองกระดูกเป็นกองเนื้อกองหนังไปหมด ไม่เห็นว่าเป็นสัตว์เป็นบุคคลเป็นหญิงเป็นชาย ไม่เห็นว่าเป็นหญิงเป็นชาย ไม่เห็น มันทะลุเข้าไปหมดเลย นี้เรียกว่าปัญญาชำนาญ

เป็นเองนะเวลาถึงขั้นชำนาญแล้ว คล่องแคล่วว่องไวหมุนตัวเป็นเกลียวไปเลย จากนั้นไปแล้วก็เป็นปัญญาอัตโนมัติ นี่ละขั้นเริ่มเป็นปัญญาอัตโนมัติ ปัญญาขั้นพิจารณาร่างกายคล่องแคล่วว่องไวเฉียบขาด ทันทักกับกามกิเลสเป็นลำดับลำดับ ปัญหาขั้นนี้เป็นปัญหาที่ผาดโผนโจนทะยานมากที่สุดทีเดียว เหมือนกับน้ำไหลโจนลงจากภูเขาเสียงสนั่นหวั่นไหว

ปัญญาขั้นกามกิเลสขั้นร่างกายนี้ เป็นปัญหาที่ผาดโผนโจนทะยานมากเช่นนั้นเหมือนกัน หากเป็นในหลักธรรมชาติของมันเอง เพราะตัวนี้เป็นตัวที่หนักหน่วงถ่วงจิตใจมาก สติปัญญาที่จะฟาดฟันหักเหลากับกิเลสประเภทนี้ จึงต้องผาดโผนโจนทะยานมาก มันหากพอเหมาะพอดีกันนั้นแหละกับผู้ปฏิบัติ หากรู้ตัวเองนะ จะไปทำอ่อนข้อไม่ได้ มันหากเป็นอยู่ในตัวเอง

ถึงขั้นคล่องแคล่ววงไวนี่ พลิกสันเป็นคม พลิกคมเป็นสัน พลิกไปพลิกมาได้ร้อย
 สันพันคมอำนาจของปัญญาที่คล่องตัว นี่ละการพิจารณา ร่างกายเป็นสำคัญเอาไขมันแหลก
 แดกกระจาย นี่คือการพิจารณาร่างกาย เอาให้เห็นทุกสัต์ทุกส่วน เวลาเอาไปจริง ๆ แล้วมัน
 ชำนิชำนาญพอตัวแล้วให้รู้ที่นี้ละ เอ้า ที่นี้ตั้งกองอสุภะนั้นไว้ จะเป็นหญิงก็ตามเป็นชายก็
 ตาม เป็นเราก็กตามเป็นเขาก็กตาม เอา ตั้งกองอสุภะไว้ที่ตรงหน้าของเรานั้นแหละ เรื่องของ
 การทำลายมันรวดเร็วนะ พอตั้งขึ้นพับพิจารณานี้มันขาดสะบั้นไปทันที ๆ

ที่นี้เมื่อชำนาญถึงขนาดนั้นแล้ว เอา ตั้งขึ้นดูมัน ต้นเหตุของอสุภะมาจากไหน ให้ตั้ง
 เอาไว้ตรงนั้นให้เพ่งดู มันจะเคลื่อนไหวไปไหนให้ดู นี่ละตัวสำคัญที่จะจับเงื่อนมันได้ เอา
 ตรงนี้เป็นจุดสุดท้ายของการพิจารณาร่างกาย เมื่อชำนาญเต็มที่แล้วให้เอามาตั้งไว้ที่หน้าเรา
 นี้ คือไม่ทำลาย ถ้าเป็นกองอสุภะก็ให้มันเป็นกองอสุภะอยู่นั้น ให้จ้องดูความเคลื่อนไหว
 ของอสุภะที่ประจักษ์อยู่ต่อหน้าต่อตาเรานี้ มันจะเคลื่อนไหวไปไหน เอ้า จ้องดูอยู่นั้นมันจะ
 เคลื่อนไปที่ไหน เอา พิจารณาให้ชัดเจน ถ้ายังไม่ชัดเจนพิจารณาอีก เอาจนกระทั่งแตก
 กระจัดกระจายเหมือนอย่างที่เคยเป็นมา

เมื่อพิจารณาถึงความชำนาญแล้วตั้งอีกดูอีก กำหนดดูความเคลื่อนไหวของมัน มันจะ
 ไปไหนมาไหน เอาจนกระทั่งถึงรู้ต้นเหตุของมันว่าออกมาจากไหน อสุภะอสุภังนี้ออกมา
 จากไหน ใครเป็นผู้มาปรุงมาแต่ง ใครเป็นผู้มาสำคัญมันหมายความว่า เป็นอสุภะอสุภะ จับไว้ให้ดี
 แล้วมันจะหมุนเข้าสู่ใจทีเดียว นั่นละรากฐานที่จะถอนกามกิเลสถอนตรงนี้นะ พอกำหนด
 เข้าไปแล้วมันจะหมุนตัวเข้ามาเอง โดยไม่มีใครบอกก็ตาม ไหลเข้ามาสู่ใจ ตรงนี้ละตรงที่จะ
 ตัดสินกันระหว่างกามกิเลสกับเรื่องของร่างกาย จะตัดสินกันที่ตรงนี้

แต่นี้อธิบายเพียงเป็นเงื่อนนิตหนอย อธิบายมากเกิดความสำคัญมันหมายแล้วไม่
 เกิดประโยชน์อะไร ให้ผู้ปฏิบัตินั้นพิจารณาเองโดยเปิดทางให้ ให้พิจารณาอย่างนี้ แล้วเวลา
 เข้าไปเห็นตัวจริงเป็น สนุทธิฐิติโก แล้วไม่ต้องถามใคร จะรู้ตัวเอง นี่คือการพิจารณา

ร่างกายนี้สำคัญมาก เอาให้คล่องแคล่ว เอาให้ชำนาญอย่าปล่อยอย่างวาง นี่คือ
 ทางเดินเพื่อความพ้นทุกข์อยู่จุดนี้ไม่ได้อยู่ที่อื่น นี่ละสวากขาตธรรมตรัสไว้ชอบตรัสอย่างนี้
 แหละ ให้พิจารณาตามที่ว่านี้ด้วยความมีสติตั้ง อย่าปล่อยอย่างวาง อย่าเหลาะ ๆ แหละ ๆ
 นะการประกอบความพากเพียรของหมู่เพื่อน ผมรู้สึกหนักใจมากทีเดียว เพราะไม่เคยทำมา
 อย่างนั้น มันขวางหูขวางตา ทนเอา เหมือนตาบอดหูหนวกดูหมู่เพื่อนประกอบความ
 พากเพียร ดูขนาดนั้นละดูหมู่เพื่อน เพราะเจ้าของไม่ทำอย่างนั้น เอาจริงเอาจังทุกอย่าง

คิดดูซิไปเที่ยวกรรมฐาน เอาใครไปด้วยเมื่อไร ก็เพราะจ่ออย่างนี้ตลอดเวลา ไม่มี
 วางไม่มีเว้นเลยเทียว ไปอยู่ที่ไหนสติกับจิตติดกันแนบตลอดเวลา งานการอะไรจึงมายุ่ง
 ไม่ได้ ใครก็ตามมายุ่งไม่ได้ อยู่ลำพังคนเดียวพึดกันตลอดเวลา ๆ อย่างนี้ เราเอาจริงเอาจัง

อย่างนั้นมา ทีนี้เวลามาเห็นหมู่เห็นเพื่อนประกอบความพากความเพียรเหาะ ๆ แหะ ๆ เอ๊ย มันดูไม่ได้นะ มันไม่ใช่ความเพียรเพื่อชำระกิเลส มันความเพียรเพื่อสั่งสมกิเลสด้วยความปลั่งเปลอไม่รู้เนื้อรู้ตัวตลอดไป มันเป็นได้สำหรับความเพียรอันนี้ มันจึงไม่มีหลักมีเกณฑ์ทางด้านจิตใจ

ถ้าตั้งใจปฏิบัติตามหลักธรรมพระพุทธเจ้าทรงสอนจริง ๆ แล้ว ยังไงก็ไม่พ้นมรรคผลนิพพาน ประจักษ์อยู่กับทุกคน ๆ เป็น อกาลิโก อกาลิโก นั่นละธรรมเป็น อกาลิโก ไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลาใดมาทำลายได้ ถ้ามีความเพียรจดจ่อต่อเนื่องกันตลอดเวลาแล้วกิเลสจะพังไป ๆ โดยไม่มีกาลเวลาสถานที่เหมือนกัน ให้เอาจุดนี้ให้ดีนะ ที่ว่ามรรคผลนิพพานสิ้นเขตสิ้นสมัย มันสิ้นได้ด้วยกันนั่นแหละ ทุกวันนี้มีแต่คนไม่มีมรรคผลนิพพานแหละ มันสิ้นเขตสิ้นสมัย เหลือแต่ร่างกระดูกเต็มบ้านเต็มเมืองเต็มโลกสงสารเห็นไหม

คนสิ้นเขตสิ้นสมัยจากมรรคผลนิพพาน มีแต่กิเลสตัดดวงเอาความทุกข์ความเดือดร้อนวุ่นวายเผาในหัวใจแต่ละดวง ๆ ทั่วแดนโลกธาตุนี้มีแต่ไฟแต่ไฟทั้งนั้น ตรงไหนที่มีความสุขความสบาย ตรงไหนที่มีความเจริญรุ่งเรือง มันเจริญรุ่งเรืองที่ไหน มีแต่กิเลสเผาหัวใจคน เพราะคนไม่มีมรรคผลนิพพาน ไม่สั่งสมมรรคผลนิพพาน สั่งสมแต่กิเลสก็ได้แต่ไฟเผาตัวนั่นเอง สำคัญตรงนั้นะ

ก็ที่เราสั่งสมอรรถสั่งสมธรรม ด้วยสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียรของเราตลอดเวลาแล้ว จะไม่เป็นมรรคผลนิพพานขึ้นมาได้ยังไง พระพุทธเจ้าสอนธรรมทุกบททุกบาทสอนเพื่อมรรคผลนิพพานทั้งนั้น ไม่ได้สอนเพื่ออย่างอื่นอย่างใด แต่เรามันเกลโลกลออกไปด้วยอำนาจของกิเลสไม่รู้เนื้อรู้ตัว สุดท้ายก็มาโจมตีธรรมของพระพุทธเจ้าว่า ศาสนาหมดมรรคหมดผล ศาสนาหมดเขตหมดสมัย ศาสนาคริสต์ศาสนาอิสลามยี้ ก็กิเลสมันมาเสกหลอกลวงสัตว์โลกผู้ตบอดต่างหาก แล้วอันไหนที่ทันสมัย ก็มีแต่กิเลสเท่านั้นละทันสมัย

ทุกวันนี้มีแต่กิเลสทันสมัย เขี่ยบแหลก มนุษย์ไม่มีเหลือณะเวลานี้ อันนั้นเจริญอันนี้เจริญ อะไรก็เจริญ ทุกสิ่งทุกอย่างเจริญไปหมด ถ้าขึ้นชื่อว่ากิเลสพอกพูนในหัวใจเอาไฟเผาตัวแล้วเจริญไปหมด ไฟก็ต้องเจริญในหัวใจคนละซี่ เมื่อคนเป็นบ้ากับกิเลสก็ต้องได้รับเคราะห์ร้าย คือหัวใจเป็นฟืนเป็นไฟตลอด เราหาดูซิที่ไหนในโลกอันนี้ ใครจะทรงอรรถทรงธรรมเป็นความสงบร่มเย็นได้ เราอย่าเอาเรื่องกิเลสหลอกลวงนั้นมาอวดมาอ้าง อย่าไปหลงสำคัญ ว่าคนมั่งคนมี คนมียศถาบรรดาศักดิ์ บริษัทบริวารสมบัติเงินทองข้าวของมีมากมีน้อย คนนั้นคือเขามีความสุข ๆ

อะไรนั่นคือเครื่องหลอกของกิเลสเอาไฟเผาหัวใจคนต่างหาก มีมากมีน้อยความสุขความทุกข์มันเหมือนกันหมดนะ เพราะเป็นเรื่องของกิเลสหลอกลวงทั้งนั้นไม่ใช่เรื่องของธรรม ใครยศถาบรรดาศักดิ์สูงต่ำขนาดไหนเสกกันไปอย่างนั้นแหละ มีแต่กิเลสพา

ให้เสก หลงตามกิเลส ความทุกข์จึงไม่ได้ลดหย่อนลงไป ทั้งคนมีคนจนคนโง่คนฉลาดเป็น ความทุกข์เหมือนกันหมด ฉลาดก็ฉลาดไปตามกิเลสเสีย โง่ก็โง่ไปตามกิเลสเสียเอาความสุข มาจากไหน ฉลาดฉลาดโดยธรรมถึงจะมีความสุข นี่ละเรื่องของโลก

เราอย่าไปคาดไปหมาย กิเลสมันเคยหลอกหลวงมาก็ักก็กลับแล้ว ให้สัตว์ลุ่มจมอยู่ในวิภวสงสารนี้ก็ภพก็ชาติ เราคนเดียววันนี้ตั้งแต่วันเกิดมาจนกระทั่งถึงวันตายของเรา เราเกิดก็ภพก็ชาตินับไม่หยุดไม่ถอย ตายอยู่ที่นี่ก็ภพก็กลับ ก็เพราะกิเลสหลอกหลวงนั่นเอง มีต้น มีปลายที่ไหนกิเลสหลอกหลวงสัตว์โลก กิเลสไม่มีคำว่าเผาแก่ชราคร่ำคร่าณะ หลอกตลอดไป ๆ ไม่มีคำว่าวัย ๆ กิเลสหลอกไปเรื่อย ถ้าไม่มีธรรมสกัดลัดกันแล้วอย่างไรก็ไม่มีทางยุติ กันลงได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องสกัดลัดกันด้วยการบำเพ็ญธรรม

เฉพาะอย่างยิ่งเราเป็นนักปฏิบัติ เอาการจัดมันลงไปกิเลส นี่ละสกัดลัดกันวิภวให้ ย่นเข้ามา ๆ เห็นประจักษ์กับใจของเราเอง ไม่ต้องไปคาดไปหมายที่ไหน เวลาจิตสกัดลัด กันกิเลสตัวยึดยาวฉาวโฉ่ในเรื่องการเกิดแก่เจ็บตายนั้น มันอ่อนตัวลงไป ๆ วิภวก็อ่อนตัว เข้ามา ๆ หดย่นเข้ามา ใจของเราก็ประจักษ์ สมบัติเกิดขึ้นแล้ว ที่นี้มีทางที่จะก้าวทางด้าน ปัญหา นี่ที่จะตัดหัวกิเลสให้ขาดสะบั้น ๆ ลงไป ดังที่กล่าวเมื่อสักครู่นี้

เอาขั้นนี้ให้ตื่นะ กายคตาสติอย่าปล่อย เอาให้หนักให้ทำงานกับอันนี้ ออกจากนั้นให้ เข้าสู่สมาธิ ตั้งหน้าตั้งตาทำ จากนั้นปัญญาอัตโนมัติจะไม่ต้องบอกแหละ เริ่มตั้งแต่ขั้นกาม กิเลสขาดสะบั้นลงไป ปัญญาอัตโนมัตินี้จะหมุนตัวเป็นเกลียวลื่นไปเลย ได้ยับยั้งเอาไว้ระ ความเพียรขั้นนี้ ขึ้นสติปัญญาอัตโนมัติ ส่วนขั้นกายคตาสติ การพิจารณาอสุภะอสุภังนี้เป็น ปัญญาขุละมุนวุ่นวาย จะว่าอัตโนมัติหรือไม่อัตโนมัติ มันก็ขุละมุนของมันด้วยความซำนิ ซำนาญในสุภะอสุภะนั้นโดยลำดับลำดับ หมุนตัวกันอยู่ในนั้น จะว่าอัตโนมัติก็ไม่ผิด แต่ ธรรมไม่ได้สนใจแล้วว่าอัตโนมัติไม่อัตโนมัติ ให้สิ่งเหล่านี้ได้ขาดสะบั้นลงจากหัวใจแล้วเป็นที่พอใจ

เรื่องราวของเราก็ว่าสวย ๆ งาม ๆ มากก็ภพก็กลับ ตายกองกันอยู่เพราะอันนี้เอง เมื่ออันนี้ได้ขาดลงไปด้วยอำนาจของปัญญาที่หมุนตัว ๆ แล้วมันก็ผ่านปั้งไป ที่นี้พูดได้ ต่อไปนี่สติปัญญาจะหมุนเข้าสู่ธรรมละเอียดยคือพวกนามธรรม กายนี้เรียกว่ารูปธรรม พิจารณานี้คล่องแคล่ว ตัดกามกิเลสขาดสะบั้นลงไปจากนี้แล้วมีแต่นามธรรม พิจารณาถึง เรื่องเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่ปรุงขึ้นที่จิต ๆ ปรุงขึ้นอะไรไม่ว่าดีชั่ว ปรุงขึ้นแล้วดับ

ความปรุงนี้มาจากไหน ไล่เข้าไป ๆ ตั้งแต่ร่างกาย ไล่เข้าไปแต่ร่างกาย ฟาดร่างกาย ให้แตกกระจัดกระจายลงไปแล้ว โลกนี้ว่างไปหมด เพียงกามกิเลสขาดสะบั้นลงไปจากใจ เท่านั้นโลกนี้จะว่างไปหมดเลย ตัวก่อเหตุ ตัวออกสนามรบเพื่อก่อไฟเผาโลก คือตัวนี้เอง ๆ

รู้ได้ชัด พออันนี้ผ่านไปได้แล้วไม่มีอะไรเผา ความพากความเพียรหมุนตัวไปเอง ที่นี้ความเพียรได้รั้งเอาไว้ ชั้นนี้เป็นชั้นซูลมุนวุ่นวาย หนักมากที่สุดความเพียรชั้นกามกิเลสนี้

ต้องเอาให้หนักผู้ปฏิบัติธรรม เมื่ออันนี้ขาดสะบั้นลงไปแล้ว นิพพานเหมือนหนึ่งว่า อยู่ชั่วเอื้อม กิเลสตัวนี้เองเป็นตัวปิดกั้นเอาไว้ทุกสิ่งทุกอย่าง มันปิดตันเอาไว้หมดไม่ให้เห็นอะไรเลย พอตัวนี้ขาดสะบั้นลงไปแล้วมรรคผลนิพพานอยู่ชั่วเอื้อม ๆ นั้นแหละคว้ามับ ๆ คว่ำตลอดเวลาด้วยสติปัญญาอัตโนมัติ หมุนตัวเป็นเกลียว ด้รั้งเอาไว้วะนะ สติปัญญาชั้นนี้จะ หมุนตัวตลอดเวลา ให้มันเห็นชัด ๆ อย่างนั้นชินักปฏิบัตินะ เห็นชัด ๆ แล้วทำไมจะพูดไม่ได้

พระพุทธเจ้าทรงถามใคร พระอรหันต์ทั้งหลายท่านถามใคร เมื่อรู้แล้วท่านพูดได้ เต็มปาก ก็มันรู้อยู่ที่หัวใจแล้วทำไมจะพูดไม่ได้ ถอดออกมาจากหัวใจมาพูดทำไมจะพูดไม่ได้ เมื่อถึงขั้นมันเป็นแล้วเป็นอย่างนั้น มันชัดขนาดนั้น ผมไม่ใช่คุณนะ การปฏิบัติธรรมมานี้ ทุกแง่ทุกมุมทุกกระยะของการดำเนินของเรามันประจักษ์ตลอดมา ตั้งแต่ขั้นสมาธิตั้งที่กล่าวแล้ว สัมลูกคลุกคลาน เจริญแล้วเสื่อม ๆ จนกระทั่งตั้งสมาธิได้แล้วก็มาติดสมาธิตั้งที่กล่าวแล้วนั้น ติดอยู่ ๕ ปีเพราะไม่รู้ทางเดิน เห็นสมาธิจะเป็นนิพพานไปเสีย ตายอยู่ในนั้นด้วยความประมาท ติดสมาธิ

อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ จิตใจที่มีสมาธิแล้วอยู่ได้ทั้งนั้น สบายหมด อดอึดอะไรไม่สนใจ ทุกข์จนอะไรไม่สนใจ เพราะอาหารของจิตพอแล้วอยู่ในใจ เพียงสมาธิก็พอตัว ๆ เมื่อยังไม่เห็นธรรมชั้นสูง จึงติดในสมาธิ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงสอนให้ออกทางด้านปัญญา สมาธินี้ทำให้ติดได้ อย่างพ่อแม่ครูจารย์ขนาดผมออกจากสมาธิ ผมไม่ได้ลืมนะ คือมันติดจริง ๆ มันเพลินอยู่ในนั้นทั้งวันทั้งคืน อยู่ไหนอยู่ได้ ไม่มีเดือนปีนาที่โงง อยู่กับนั้นมันสบายตลอดเวลา เวลาก้าวออกจากนี้ด้วยการพิจารณาทางด้านปัญญา ปัญญาชั้นแรกต้องได้ บังคับออกนะ ออกจากสมาธินี้

พอสงบแล้วให้บังคับออกพิจารณาทางด้านปัญญา ไม่บังคับไม่ได้ จะให้ปัญญาเกิดขึ้นมาเองนั้นอย่าหวังนะ นี้ได้พิจารณามาแล้ว ติดสมาธิอยู่ ๕ ปีไม่เห็นเกิดปัญญา พอพ่อแม่ครูจารย์ลากออกทางด้านปัญญา ก็มันพร้อมแล้วทางด้านสมาธิหนุนปัญญา พอออกทางด้านปัญญามันก็พุ่งเลยทีเดียว ที่นี้ไม่ได้หลับได้นอนทั้งวันทั้งคืน หมุนตัว ๆ เลย ปัญญาทำงาน พอหมุนตัวเป็นลำดับเห็นผลเป็นลำดับลำดับ ฟาดกิเลสขาดสะบั้น เฉพาะอย่างยิ่งกามกิเลสที่เกี่ยวกับร่างกายนี้หนักมากนะ สติปัญญานี้หมุนตัว ๆ จะว่าอัตโนมัติหรือไม่อัตโนมัติไม่ได้คำนึงกัน มันซูลมุนกันไปในชั้นนี้ พอจากนี้แล้วมันก็รู้ได้ชัดเจน

พอเรื่องกามกิเลสเกี่ยวกับเรื่องร่างกายนี้ขาดสะบั้นลงไปแล้ว โลกนี้ว่างไปหมด ข้าศึกศัตรูเหมือนไม่มี ก็มีตัวนี้ตัวเดียวเท่านั้นเป็นเครื่องหนักหน่วงถ่วงจิตใจ ทรมานจิตใจ

มากที่สุด สัตว์โลกได้รับความทุกข์มากที่สุดเพราะตัวนี้เอง ประมวลมาได้หมดไม่ต้องไปถามใครเลย พอตัวนี้ขาดกระเด็นลงไปจากใจแล้วไม่มีอะไร โลกนี้ว่างไปเลย ว่างในขั้นนี้ ไม่มีกองทุกข์อะไรที่จะมายุ่เห่ยก่อกวน ให้เราได้รับความทุกข์ความทรมาน มีแต่ความดูดีมีทางด้านจิตใจ เพื่อมรรคผลนิพพานขั้นสูงขึ้นไปละเอียดขึ้นไปยิ่งกว่านี้ นี่ละมันเป็นอัตโนมัติที่นี้ละ

เรื่องสัญญาอารมณ์ที่คิดปรุงต่าง ๆ ร่างกายมันหมดความหมายแล้ว มันอึดตัวแล้ว มันพอแล้วมันไม่พิจารณานะ ร่างกายเมื่อพอในกามกิเลส ขาดสะบั้นลงไปแล้วร่างกายจะปล่อยเอง มันอึดมันก็เป็นอย่างนั้น ให้รู้เจ้าของเองซิ ไม่ใช่จะพิจารณานี้ตลอดไป ถึงขั้นมันปล่อยบังคับให้พิจารณาก็ไม่ยอมพิจารณา ก็มันรู้แล้ว แนะ มันเอานี้มาดันทันทีแล้วก็ยอมรับกันทันที จะก้าวทางด้านนามธรรม ด้านนามธรรมดูดีมีไปเรื่อย ๆ เมื่อยังมีเชื้อไฟอยู่ที่ไหนไฟจะลุกลามไปเรื่อย ๆ เชื้อไฟในส่วนร่างกายหมดแล้ว ไฟคือสติปัญญาที่หยุดตัวไปเองผ่านไปเอง พอถึงขั้นไหนที่ยังมีเชื้อไฟคือกิเลสอย่างกลางอย่างละเอียด มันมีตรงไหนนั่นละเชื้อไฟ มันก็ตามกันไปเผากันไปเรื่อย ๆ

พิจารณาสุกะอสุภัง เอากิเลสตัวนี้เป็นเครื่องฝึกซ้อมไปเรื่อย ๆ ไม่ใช่เสร็จแล้วแล้วนะ มันหากฝึกซ้อมไปในตัวของมันเอง ฝึกซ้อมเรื่องกามกิเลสทั้ง ๆ ที่มันรู้แล้วขาดสะบั้นไปแล้วก็ตาม มันเอานี้ฝึกซ้อมเสียก่อน นิमितนอกนิमितในมันเอามาฝึกซ้อมภายในจิตใจ จนกระทั่งนิमितนี้ไม่มีเหลือ ส่วนร่างกายนี้มันหมดปัญหาของมันไปแล้ว แต่ยังมีนิमितอันหนึ่งที่อยู่ภายในจิต ที่จะให้เป็นเครื่องเล่นของปัญญาขั้นนี้ ให้กามกิเลสนี้ละเอียดลอสุดขีดเข้าไป ชั้นลำดับที่สอบได้มี เช่นอย่างเราสอบได้ ๕๐% เรียกว่าสอบได้ นี้ขั้นกิเลสขาดลงไป ๕๐% ได้แล้วที่นี้ ระดับของอันนี้จะละเอียดเข้าไป เหมือนที่ว่าอนาคามี นั่นละละเอียดขึ้นไปอย่างนั้น

อนาคามีคือผู้สิ้นกาม ความละเอียดลงไปอีกโดยลำดับ ฝึกซ้อมอันนี้ให้ละเอียดลงไป ๆ เรื่อย ๆ ถึงขั้นกามกิเลสที่สิ้นไปแล้ว นิमितอันนี้เป็นเครื่องฝึกซ้อมจิตให้มีความชำนาญในด้านนามธรรม ที่นี้อะไรเกิดขึ้นมา ๆ เมื่อเวลาเราพิจารณาทางนิमितอันนี้หมดจริง ๆ แล้วมันไม่มีนะ นิमितตั้งขึ้นพัดดับพร้อม ๆ ตั้งขึ้นมันก็รู้เลยว่าตั้งขึ้นไปจากภายในใจ ไปเป็นภาพอะไรขึ้นมา มันก็ออกจากภายในใจ มันรู้แล้ว ๆ ที่นี้ดับลง ๆ จิตก็มีแต่ความว่างว่าง ๆ เรื่อย สัญญาอารมณ์คิดปรุงขึ้นมาอะไรก็ดับพร้อม ๆ ตามกันไปเรื่อย ๆ นี่ละเชื้อไฟคือสัญญาอารมณ์เกี่ยวกับเรื่องนามธรรม เป็นเชื้อไฟส่วนนี้ สติปัญญาตามต้อนเข้าไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งเข้าถึงจุดใหญ่ อย่างนั้นซิพิจารณา

อะไรเกิดขึ้นที่ไหนมันก็ออกมาจากจิต ๆ ไม่ว่าปรุงดีปรุงชั่วหมายอะไร ๆ มันก็ออกมาจากจิต ๆ ตามเข้าไปก็ไปถึงจิต ๆ ก็เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วมันก็เข้าถึงจิตจุดใหญ่ละซิ

มันออกมาจากอันนี้ ๆ หมุนเข้าไปก็ถึง อวิชชาปัจจุยา สงขารธา โอ้ ตัวใหญ่จริง ๆ อยู่ที่ตรงนั้น นั่นเห็นชัดเจน เข้าไปถึงนั้นแล้วก็พังกันลงตรงนั้นเลย อ้อ มันเข้าตรงนี้ ๆ พิจารณาเข้าไปในจุดนั้น จุดที่มันเกิดของสัญญาอารมณ์ทั้งหลายเหล่านี้ เมื่อพิจารณาเข้าไปตรงนั้นก็ถึงจุดนั้น ๆ พังกันลงแล้วขาดสะบั้นลงไปหมดไม่มีอะไรเหลือแล้ว ถ้ามหาทำไมนิพพาน ก็อันนี้เองปิดนิพพาน พอเปิดจักษึ้นมาแล้วนิพพานถ้ามหาอะไร

จอกแหนมันปิดน้ำไว้นี้ พอเปิดจอกเปิดแหนออกจากน้ำที่ถูกจอกแหนปกคลุมหุ้มห่อไว้หมดแล้ว ถ้ามหาน้ำทำไม น้ำอยู่ในสระนั้นบึงบ่อนั้นเต็มอยู่แล้ว นี่ถ้ามหานิพพานทำไม ก็เลสอันเองปิดพระนิพพาน เหล่านี้เป็นกิเลสทั้งหมด เปิดออกหมดแล้วจักษึ้นที่เลย ถ้ามหาพระพุทธรูปเจ้าทำไม แม้ประทับอยู่ข้างหน้าก็ไม่ทูลถาม เพราะเป็นของอันเดียวกัน รู้เหมือนกัน เห็นอย่างเดียวกัน ประจักษ์ภายในหัวใจแล้วถ้ามหาทำอะไร

สิ่งที่เคยเป็นข้าศึกก่อให้เกิดภพเกิดชาติ ก็ตามสะกดรอยมันมาตั้งแต่ต้น พิจารณาร่างกายนี้สะกดรอยมาเรื่อย ๆ ตั้งแต่สมถกรรมฐานปริกรรมภาวนา นั้นเรียกว่าสะกดรอยแห่งความเกิดตายของตัวเอง เข้ามาเป็นสมาธิ เข้ามาเป็นปัญญา คลี่คลายออกมา นี่สะกดรอยของกิเลสตัวพาให้เกิดคืออวิชชา นี่มันวางขายไว้หมด เหล่านี้เป็นขายของอวิชชาทั้งนั้น เวลาพิจารณาเข้าไปเผาเข้าไป ตปธรรมคือสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร เผาเข้าไป ๆ จนกระทั่งอะไรก็พังลงไปแล้วก็ผ่านไป อันไหนที่ยังมันก็ตามเผากันไปเรื่อย ๆ ดังที่ว่านี้ ปัญญาส่วนหยาบ ส่วนกลาง ถึงขั้นสติปัญญาอัตโนมัติมันก็หมุนตัวของมันไปเองเผากันไปเอง จนกระทั่งเป็นมหาสติมหาปัญญา ไปจากสติปัญญาอัตโนมัติที่ชำนาญตัวแล้วนั้นแหละไปเป็นมหาสติมหาปัญญา จากนั้นแล้วเราก็พูดไม่ถูกนะ

นี่เวลามันประจักษ์ในจิตนี้ไปหาพระไตรปิฎกที่ไหนมาวะ มันประจักษ์ในจิต แล้วไม่ถามใครอีกด้วยนะ ออกจากมหาสติมหาปัญญาแล้วมันคืออะไรอีก ที่ละเอียดกว่ามหาสติมหาปัญญานั้นคืออะไร เห็นอยู่อย่างนั้น ไม่มีในคัมภีร์ก็ตามก็มันเห็นอยู่อย่างนั้นจะว่ายังไง ประจักษ์อยู่ในหัวใจนี้แล้ว นี่ละความละเอียด พอถึงขั้นมหาสติมหาปัญญาแล้วยังมีอันหนึ่งอีกที่ละเอียดกว่านั้น นั่นละจะเผากิเลสที่ละเอียดสุด คืออันนั้นเอง เผาเข้าไป ๆ ละเอียดซึ่มซาบ ซึ่มซาบคือว่าเผาแบบซึ่มซาบ สุดท้ายก็พังทลายหมดไม่มีเหลือเลย

เมื่อกิเลสพังทลายหมดแล้ว เรื่องความเกิดตายก็ตามรอยมันมาจนถึงตัวมันคืออวิชชา นี่ละตัวพาให้เกิดให้ตาย มันติดมากับจิต ตามเข้าไปจนกระทั่งถึงจิต ถอนพรวดออกไปแล้ว ทีนี้อะไรจะมาพาให้เกิดให้ตาย ตัวพาให้เกิดให้ตายพังลงไปแล้วเห็นประจักษ์ต่อหน้าต่อตา แล้วอะไรจะมาเกิดมาตายอีก เหลือแต่จิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ แล้วสว่างจ้าครอบโลกธาตุ จะมาเกิดตายที่ไหนอีกก็รู้อีก อันนี้ไม่ใช่ผู้เกิดตาย ผู้เกิดตายคือเชื้อของมันที่ฝังจิต

มานั้นคือวิชา ตัวนั้นพาให้เกิดให้ตาย ตัวนี้พังลงไปแล้วไม่มีอะไรเกิดตาย มันก็เห็นชัด ๆ อย่างนั้นซิผู้ปฏิบัติ นี่ละการปฏิบัติ

ธรรมะพระพุทธเจ้าสด ๆ ร้อน ๆ นะ อย่าเอากิเลสมาหลอกนะว่า ธรรมะสมัยนั้น สมัยนี้ กิเลสมันมีสมัยที่ไหน เกิดมากับหัวใจของสัตว์โลกก็กัปกัปปี้ ใครรู้เงื่อนต้นเงื่อนปลายของมันที่ไหน แล้วมันแก่ชราไปเมื่อไรกิเลส มันก็เป็นกิเลสวันยังค่ำตลอดเวลา เหตุใดมันจึงมาตาหนิธรรมว่าคร่ำคร่าชราครีล้ำสมัยไปได้ นั่นเห็นไหมกิเลสหลอกคน ธรรมะ ฟาดหัวมันลงไปซิ กิเลสมันมีมากก็กัปกัปปี้ทำไมไม่เห็นครีไม่เห็นล้ำสมัย แต่ธรรมทำไมครีล้ำสมัย ฟัดกันลงตรงนี้ซิ กิเลสแตกลงไปแล้วไม่มีอะไรว่าครีว่าล้ำสมัย มีกิเลสอย่างเดียวมาว่า เอามันอย่างนั้นซิการปฏิบัติธรรม

นี่ผมสงสารหมู่เพื่อนนา ยิ่งแฉะยิ่งแค้นมากการเทศนาว่าการให้หมู่เพื่อนฟังก็หยุดมาหลายปีแล้ว นี่ก็เพราะช่วยโลกช่วยสงสารด้วยความเมตตาโลกนั่นเองจะทำยังไง จึงได้บิกบินทำอย่างนี้เวลานี้ นี่ละการปฏิบัติเมื่อถึงจุดนี้แล้วหมดปัญหา ไม่ต้องทูลถามพระพุทธเจ้า ถึงนี้แล้วเหมือนกันหมดถามกันหาอะไร ของอันเดียวกันเท่านั้นพอ กระเทือนถึงกันหมดเลย นี่ละจิตดวงนี้ละเราแยกออกมาพูดนะ แยกออกมาตามหลักธรรมชาติของจิตที่มันรู้มันเห็นประจักษ์ใจนี้ เราไม่ได้เอาออกมาจากคัมภีร์ไหนแหละ เอาออกมาจากความจริงที่ปรากฏกับหัวใจตนเอง

พอมาถึงขั้นฝังกิเลสพังขาดสะบั้นลงไป เหลือแต่ธรรมชาตินี้ล้วน ๆ แล้ว อ้อ ที่เราเคยคาดว่ามันพพานเห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ขาดสะบั้นไปหมดเลย อันนี้ก็กับพพานที่เราคาดนี้กับธรรมชาตินี้เข้ากันไม่ได้เลย แต่ก็ให้ชื่อนั้นพพานนั้นแหละ จากนั้นก็แยกไปอีกให้มันถนัดใจจริง ๆ แล้วคือว่าเป็นธรรมธาตุแล้ว จิตอันนี้เป็นธรรมธาตุ พระพุทธเจ้ากระเทือนหมดทั่วแดนโลกธาตุ เป็นอย่างเดียวกันนี้ เป็นธรรมธาตุเรียบร้อยแล้ว พระอรหันต์องค์ไหนตรัสรู้ปั้งเข้าไปเป็นธรรมธาตุอันเดียวกัน

เหมือนกับแม่น้ำสายต่าง ๆ ที่ไหลลงสู่มหาสมุทร สายไหน ๆ ก็เรียกชื่อได้ว่าสายนั้น ๆ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำบางปะกง เป็นต้น เวลาไหลเข้าถึงมหาสมุทรแล้ว เรียกมหาสมุทรคำเดียวเท่านั้นกระเทือนถึงกันหมดเลย จะเรียกว่าแม่น้ำสายไหนอีกไม่ได้ นี่เหมือนกันจิตของผู้บำเพ็ญทั้งหลายไม่ว่าใคร ๆ ก็ตาม ผู้บำเพ็ญเทียบกับแม่น้ำสายต่าง ๆ ไหลลงมา คือว่าละเอียดเข้าไป ๆ ไกลเข้าไป การบำเพ็ญบารมีของตัวเองไกลเข้าไป ๆ พอถึงนั้นปั้งเท่านั้น นั่นละเรียกว่าเหมือนกับแม่น้ำสายต่าง ๆ ไหลเข้าสู่มหาสมุทร

อันนี้แม่น้ำแห่งความรู้ของเราเมื่อเต็มภูมิแล้ว ฝังกเข้าไปเรียกว่าตรัสรู้ธรรม นั่นละถึงมหาวิมุตติมหานิพพานแล้ว หรือเป็นธรรมธาตุเหมือนกันหมด กระเทือนพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ถามพระพุทธเจ้าหาอะไร ว่าพระพุทธเจ้ามีหรือไม่มี ตัวนี้เป็นเครื่องยืนยันแล้ว

กระเทียมพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ มีมากขนาดไหน พระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้มาแล้วก็กลับไปก็กลับไปใครนับได้เมื่อไร เบื้องต้นเบื้องปลายของพระพุทธเจ้าที่มาตรัสรู้นี้ใครนับได้ นี่เป็นธรรมชาติด้วยกันหมด

พระอรหันต์ที่เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์มีจำนวนมากขนาดไหน เมื่อเข้าถึงนี้แล้วเป็นมหาสมุทรทะเลหลวงเหมือนกันหมด หรือว่าเป็นมหาวิมุตติมหานิพพาน หรือเป็นธรรมชาติเหมือนกันหมด นี่ละสูญไปไหนพิจารณาซิ ธรรมชาตินี้สูญไปไหน แล้วน้ำมหาสมุทรทะเลหลวงเวลาแม่น้ำสายต่าง ๆ ไหลไปถึงนั้นแล้ว แม่น้ำมหาสมุทรทะเลหลวงสูญไปไหน

อันนี้ก็เหมือนกันผู้บำเพ็ญจิตนี้เข้าถึงจุดมหาวิมุตติมหานิพพานแล้ว เท่ากับแม่น้ำถึงมหาสมุทรทะเลหลวงแล้วสูญไปไหน นั่นมันเห็นประจักษ์อย่างนั้น จะสูญไปไหน แล้วพระพุทธเจ้ามีหรือไม่มี จะสงสยไปไหน มันประจักษ์อยู่อย่างนั้นนะผู้ปฏิบัติ ไม่ได้เหมือนที่เราเรียนท่องบ่นสังวัธยายตามคัมภีร์โบราณ เรียนไปเท่าไรสงสยไปเท่านั้น ผมเป็นมาแล้วไม่ใช่เอามาคุยเฉย ๆ เรียนบาปสงสยบาป เรียนบุญสงสยบุญ เรียนนรกสงสยนรก เรียนสวรรค์สงสยสวรรค์ เรียนไปที่ไหนสงสยไปที่นั่น ๆ จนกระทั่งถึงนิพพาน ก็ไปตั้งเวทีต่อสู้กับนิพพาน มีหรือไม่มีนะ

นี่ละคือความเรียนเฉย ๆ จำได้เฉย ๆ ไม่ได้เห็นตัวจริง จำได้แต่ชื่อไม่เห็นตัวจริง มีแต่ความสงสยแบกความสงสยไป จบพระไตรปิฎกก็แบกแต่ความสงสย เพราะฉะนั้นผู้เรียนมากเรียนน้อยถ้ายังไม่ได้ปฏิบัติแล้วไม่มีหลักมีเกณฑ์ จะเรียนขนาดไหนก็ตาม จบพระไตรปิฎกก็จบแต่ความจำ เป็นมรรคผลนิพพานไม่ได้ ต้องเอามาปฏิบัติ แยกออกมา

ถ้าเทียบแล้วก็เหมือนกับว่า พระไตรปิฎกนั้นคือแปลนแห่งมรรคผลนิพพาน เหมือนกับแปลนบ้านของเราชนิดต่าง ๆ ถ้ามีแต่แปลนเฉย ๆ วางไว้เต็มห้องเต็มหับมันก็เป็นแปลน ไม่สำเร็จเป็นบ้านเป็นเรือนขึ้นมา ถ้าต้องการเป็นบ้านเป็นเรือนตึกขนาดไหนหลังใดแล้ว เอาแปลนนั้นออกมากางและปลุกสร้างไปตามแปลนนั้น ทีนี้จะปรากฏเป็นผลขึ้นมา ตั้งแต่เริ่มวางรากฐานก็เห็นแล้ว ท่านว่าปฏิเวธ ๆ ก็เหมือนกันกับว่าปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ นั่นเอง ปริยัติได้แก่แบบแปลนแผนผังของมรรคผลนิพพาน ปฏิบัติได้แก่การก้าวเดินเพื่อจะสร้างตัวจริงขึ้นมา ให้เป็นมรรคผลนิพพานขึ้นมา

เริ่มตั้งแต่จิตเป็นสมาธิก็เห็นแล้ว จิตของเราสงบ นี่เริ่มเป็นรากเป็นฐานขึ้นมาแล้วในขั้นของสมาธิ ร่างของสมาธิได้ปรากฏขึ้นแล้ว สมาธิประเภทใดหนาแน่นขนาดไหนปรากฏขึ้นมา ๆ เหมือนกับสร้างบ้าน ตั้งแต่เริ่มวางรากวางฐานวางคานขึ้นมา จนกระทั่งตึกรามบ้านช่องสำเร็จลงไปแล้ว นี่บ้านสำเร็จโดยสมบูรณ์

อันนี้ก็เริ่มต้นตั้งแต่สมาธิ ศิลเราก็ประจักษ์ในตัวของเราแล้ว นี่คือภาคปฏิบัติ ศิลก็ปฏิบัติให้มีศีล อย่าสักแต่ว่าเป็นพระหัวโล้น ๆ อวดตัวว่ามีศีลนะ ไม่รักษาไม่มีศีล ดีไม่ดีสังหารศีลให้ขาดสะบั้นไป ศิลไม่ติดหัวโล้นเลยก็มีเยอะ พระเราอย่าเข้าใจว่าจะมีศีลทุกอย่างไป พวกเปรตพวกผีพวกสัตว์นรก พวกไม่มียางอายุต่อศีลต่อธรรมนั้นละพวกทำลายศีลของตัวเอง แล้วก็เอาผ้าเหลืองครอบหัวโล้นมาประกาศตนว่าเป็นพระ ๆ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีศีลสักตัวนี่เพียงเรียนเฉย ๆ ไม่ปฏิบัติตามแล้วยังทำลายศีลของตนอีกด้วย มีศีลที่ไหน ความจำมีความหมายอะไร ใครก็รู้ว่าศีล ๒๒๗ มันทำลายหมดแล้วจะเหลืออะไรแม้ตัวเดียว ศีลข้อเดียวก็ไม่มีเหลือ

ความจำเฉย ๆ มันทำลายได้นะ ไม่เป็นมรรคเป็นผลอะไร เรียนชั้นใดภูมิใดก็ตามเรียนสมาธิก็มีแต่ความจำ เรื่องปัญญาชั้นใดมีแต่ความจำ ตลอดมรรคผลนิพพานมีแต่ความจำแล้วเต็มไปด้วยความสงสัย ไม่ได้มีอะไรเป็นเนื้อเป็นหนังของตัวเอง ผู้เรียนมากเรียนน้อยถ้าไม่ได้ปฏิบัติแล้วอย่าอวดว่านั่นเลย เราเรียนมาแล้วจึงกล้าพูด เราก็บอกว่าเป็นหนอนแทะกระดาดอยู่ ๗ ปี เรียนมาเท่าไรมันก็ได้เรื่องได้ราว แต่นี้ยังมีภาคปฏิบัติอยู่นะเราก็คือ เรียนหนังสือเราก็คือปฏิบัติ หากไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ความสงสัยนั้นแหละเป็นหนอนแทะกระดาดมาตลอด

จนกระทั่งออกปฏิบัติเริ่มมาตั้งแต่ ศิลเราก็บริสุทธิ์เต็มที่แล้วอบอุ่น ประจักษ์ในหัวใจของเรา เพราะเรารักษา รักษาคือการปฏิบัตินั่นเอง ปฏิบัติรักษา สมาธิก็ปรากฏขึ้นมาเมื่อเราตั้งใจปฏิบัติแล้วก็เหมือนเขาปลูกบ้านปลูกเรือน ร่างสมาธิก็เริ่มปรากฏ สมาธิชั้นใดสูงชั้นขนาดไหน ละเอียดขนาดไหนปรากฏขึ้นเรื่อย ๆ เพราะการสร้างขึ้นเรื่อย ๆ ได้แก่การบำเพ็ญ จากนั้นก็เป็นปัญญา ปัญญาชั้นใดก็รู้ ๆ นี้เรียกว่าสร้างขึ้นเป็นภาพของปัญญา เป็นเรือนร่างของปัญญาขึ้นมาเรื่อย ๆ เป็นปัญญา ปัญญาชั้นใดมันก็รู้ชั้นเป็นลำดับ จนกระทั่งมหาปัญญาก็รู้ชัด ๆ สูงขึ้นไป ๆ เรียกว่าสร้างมรรคผลนิพพาน

สร้างขึ้นตั้งแต่สมาธิสมบัติ ปัญญาสมบัติ ขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นบ้านเป็นเรือนขึ้นจนกระทั่งถึงมหาสติมหาปัญญา นี่จนเสร็จแล้วนะนี่นะมรรคผลนิพพาน บ้านอันสมบูรณ์คือสำเร็จถึงมรรคผลนิพพานจนเสร็จแล้ว พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปหมดแล้ว นี่เป็นบ้านอันสมบูรณ์ มรรคผลนิพพานเต็มหัวใจแล้ว นี่ปฏิบัติ ๆ ความรู้แจ้งมาเป็นลำดับ ตั้งแต่เริ่มศีลบริสุทธิ์ก็รู้แจ้งในตัวเอง สมาธิชั้นใดปรากฏขึ้นมาจากปฏิบัติของตัวเองก็รู้แจ้งในตัวเอง แล้วปัญญาชั้นใดที่เราพิจารณาแยกคายขนาดไหนก็รู้แจ้งในตัวเอง จนกระทั่งถึงมหาสติมหาปัญญาก็รู้แจ้งในตัวเอง กระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้น ขาดสะบั้นไปหมดกิเลสไม่มีอะไรเหลือ ประจักษ์แจ้ง นี้เรียกว่าครอบโลกธาตุเลย ก็รู้ประจักษ์ในตัวเอง ถ้ามพระพุทธรเจ้าทำไม นี่ละปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ กลมกลืนกันมาอย่างนี้

ศาสนาถ้ามีแต่ปริยัติศาสนาไม่เต็มบาทเต็มเต็งนะ มีแต่ความจำอย่างเดียวปฏิบัติไม่มี ปฏิบัติก็ไม่มี ธรรมดาต้องให้มีทั้งสามอย่างนี้ศาสนาจึงจะสมบูรณ์แบบ ทรงมรรคผลนิพพานไว้ได้ ถ้ามีแต่ความจำไม่ทรง มีแต่ความจำ เขาก็เราไม่ผิดกันอะไรเลย เรียนมาก เรียนน้อยไม่เห็นเป็นสารประโยชน์อะไร ดีไม่ดีเรียกว่านอนแทะกระดาศ ไม่ได้มีภาคปฏิบัตินี้ละ เรียนเฉย ๆ

พระไตรปิฎกท่านถูก ท่านไม่ผิดไปไหน แต่มันผิดผู้ที่เป็นนอนแทะกระดาศ เต็มไปด้วยความสงสัย ไม่เชื่อตามหลักความจริงที่ท่านสอนไว้ในหนังสือนั่นซิ เลยเอากิเลสตัณหาเข้าไปแทรก ๆ สงสัยนั้นสงสัยนี้ สุดท้ายก็เอากิเลสไปลบว่า บาป บุญ นรก สวรรค์ พรหมโลก ไม่มี ทั้ง ๆ ที่ท่านสอนไว้ในตำราว่ามี กิเลสมันก็เข้าไปลบล้างเสียหมดว่าไม่มี ๆ สุดท้ายก็เป็นโมฆะบุรุษ โมฆะภิกษุไปอย่างนั้น เต็มบ้านเต็มเมืองเวลานี้เห็นไหม ดูเอา ทั้งท่านทั้งเรานั้นเหมือนกันหมดนั่นแหละ ถ้าลงกิเลสมีในหัวใจแล้ว เมื่อมีภาคปฏิบัติแล้วจะรู้จัก เป็นลำดับลำดับไปไม่สงสัย

ให้พากันตั้งใจปฏิบัตินะ ผมนี้เป็นห่วงหมู่เพื่อนมาก การเทศนาว่าการต่อหมู่ต่อเพื่อนไม่ว่าสถานที่ใดก็ตามผมไม่ได้สงสัย ไม่ว่าจะเทศน์แบบไหนขึ้นใจภูมิใด ถอดออกมาจากหัวใจมาเทศน์นะ ไม่ได้ไปหาเอาคัมภีร์ สารุ ไม่ได้ประมาทคัมภีร์นะ แต่คัมภีร์ในนี้มันประจักษ์แจ้งแล้ว ท่านสอนอยู่คัมภีร์นอกก็สอนเข้ามาหาคัมภีร์ในนี้ แล้วมันก็เป็นขึ้นในคัมภีร์ในแล้วไปถามที่ไหนอีก การสอนถอดออกมาจากหัวใจมาสอน สอนด้วยตำรับตำราเป็นอย่างหนึ่งนะ ผิดกันมาก

สอนเอามาจากตำรับตำราจากความจำ เจ้าของเองก็สงสัย การสอนผู้อื่นก็สงสัย หากความเข้าใจไม่ได้ ที่นี้ผู้ฟังจะเอาผลประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วยมาจากไหน ที่นี้เมื่อเวลาเราดูเราเห็นภายในจิตใจของเรา ถอดออกมานี้ด้วยความรู้จริงเห็นจริงทุกอย่าง ไม่ว่าจะธรรมะขึ้นใจภูมิใด ถอดออกมาจากหัวใจ ๆ เต็มเม็ดเต็มหน่วยไม่สงสัย ๆ ผู้ฟังก็ได้รับประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วยนะซิ

นี่ละพระพุทธเจ้าสอนสัตว์โลก ท่านถอดออกจากหัวใจ เอาธรรมออกจากหัวใจ ท่านจริง ๆ มาสอนโลก พระอรหันต์ท่านถอดเอาธรรมมาจากหัวใจจริง ๆ มาสอนโลก พวกเราถอดออกมาจากความจำตามตำรับตำราสอน เจ้าของก็งม ลูบ ๆ คลำ ๆ ที่นี้สอนคนอื่นก็ลูบ ๆ คลำ ๆ ไปตาม ๆ กันหมด เลยหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ งู ๆ ปลา ๆ ไปอย่างนั้นนะ นี่หลักความจริงของธรรมที่เกิดขึ้น ศาสนาแท้ ๆ อยู่ที่หัวใจ ความจริงทั้งหมดอยู่ที่หัวใจ เมื่อรู้ในนี้รอบโลกธาตุแล้วสงสัยอะไรในโลกอันนี้ ไม่สงสัย ประจักษ์

นี่ละศาสนาพระพุทธเจ้าคือตลาดแห่งมรรคผลนิพพานสด ๆ ร้อน ๆ นะ อกาลิโก อกาลิโก ฟังซิ ธรรมพระพุทธเจ้ามีกาลสถานที่เวลาเวลาที่ไหน อยู่กับผู้ปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติ

แล้วแม้จะเกาะชายจีวรพระพุทธเจ้าอยู่ก็เป็นโมฆะอยู่นั้นแล ถ้าปฏิบัติแล้วพระพุทธเจ้า
 ปรินิพพานไปไหนก็ตาม สวากขาตธรรมตรัสไว้ชอบแล้ว นั้นละคือทางเดิน นั้นละคือแบบ
 แปลนที่ถูกต้องทุกอย่าง ให้นำมาปฏิบัติในจุดนี้ให้ดี แล้วเราจะเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลขึ้น
 ในตัวของเรา ประหนึ่งว่าพระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้าตลอดเวลา ถ้าเดินไปตามร่องรอย
 ที่ทรงแสดงแล้ว เหมือนกับจับชายจีวรพระพุทธเจ้าไปตลอดนะ ถ้าปล่อยการปฏิบัติให้เขว
 ไปจากหลักสวากขาตธรรมนี้แล้ว อยู่กับพระพุทธเจ้าก็ไม่มี ความหมาย ไม่เกิดประโยชน์
 อะไร เป็นโมฆบุรุษ โมฆภิกษุอยู่นั้น ให้พากันตั้งใจปฏิบัตินะ เอาจริงเอาจัง

นี่ผมก็จวนตายมาแล้ว เพราะฉะนั้นธรรมะที่สอนโลกคราวนี้รู้สึกมันจะเป็นอะไรก็ไม่
 ทราบเหมือนกันนะ เป็นดวงชะตาวาสนาของโลกก็อาจเป็นได้ หรือเป็นอะไรกับเราก็อาจ
 เป็นได้ เรื่องความเมตตาสำคัญมาก ที่เราจะได้ไหวตัวออกมาเป็นผู้นำพี่น้องทั้งหลาย แต่
 ก่อนเราไม่เคยคิดว่าธรรมประเภทเหล่านี้ ที่เราจะนำมาแสดงให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลายเรา
 ได้ทราบนะ มันก็ออกมาด้วยความดลบันดาลดังที่เห็นนี้แหละ เมื่อออกสนามแล้วขึ้นเวที
 แล้วต้องต่อยชิ อยู่เฉย ๆ ไม่ต่อย มีความสามารถขนาดไหนก็ไม่ต่อย อยู่ภายในนั้น นี้
 ความรู้ที่เต็มหัวใจมาแล้ว ก็ได้เคยพูดให้หมู่เพื่อนฟังแล้ว ยกจนกระทั่งถึงสถานที่วันเดือน
 ปีโน้นนะไม่ใช่ธรรมดา เคลื่อนคลาดที่ไหนมา

พาดตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๙๓ บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ เวลา ๕ ทุ่ม
 นั้นเป็นเวลาเผาศพกิเลส ประหนึ่งว่าโลกธาตุสะเทือนสะท้านไปหมดเลย เป็นอยู่ในหัวใจนี้
 แหละ ประหนึ่งว่าหัวใจนี้กับกิเลสพรากจากกันนี้ ประหนึ่งว่าโลกธาตุสะเทือนไปหมด
 ธรรมดามันก็อยู่อย่างนี้แหละ ต้นไม้ ภูเขา ก็อยู่ตามธรรมชาติ แต่ระหว่างกิเลสกับธรรมพืด
 กันขาดสะบั้นจากกันนั้นชิ นี่ละเวลากิเลสขาดสะบั้นลงไปได้เผาศพกิเลสนี้ ประหนึ่งว่า
 โลกธาตุนี้หวั่นไปหมดจริง ๆ

จนเกิดความอัศจรรย์ โอ้โฮ ๆ น้ำตาร่วงพรากลงทันทีเลย โอ้โฮ หาธรรมหาที่ไหน
 ๆ ธรรมอยู่ที่ไหน ๆ อุทานขึ้นมาะ เราก็ว่าเราหาธรรม แบกกลดสะพายบาตรขึ้นเขาลูกนั้น
 ลูกนี้ เรารู้ว่าเราหาธรรม ๆ ธรรมอยู่ที่ไหน คือเวลามันรู้แล้วธรรมอยู่ที่นี้ ที่เราดำเนินนั้นก็
 ถูก ถูกเป็นระยะ ๆ ไป ทีนี้เรามาเอาอย่างจัง ๆ ว่าธรรมอยู่ที่ไหน อยู่ที่นี้ เห็นแล้วที่นี้ อ้อ
 เราก็มีวาสนาอยู่บ้างพอประมาณหนา เราไม่เคยคิดเคยคาดที่เราจะรู้จะเห็น แม้นิพพานเรา
 ก็เคยคาดว่าเห็นจะเป็นอย่างนั้น ทีนี้เป็นยังงี้เรื่องนิพพานกับธรรมชาติอันนี้เข้ากันได้
 หรือไม่ หายสงสัยทันที

ธรรมชาติที่เป็นอยู่ในหัวใจของเรานี้กับคำว่านิพพาน นิพพานนั้นรู้สึกว่ายากมาก
 นะ ธรรมชาตินี้คาดไม่ได้เลย แต่ก็ต้องเอาชื่ออันนั้นละมาใส่ มหาวิมุตติมหานิพพานเลย
 เป็นเรื่องหายไปได้เลย ถ้าว่าธรรมธาตุอย่างนั้น เอ้อ เข้ากันได้สนิทนะ นี่มันประจักษ์ใน

หัวใจ พอว่าธรรมชาติเท่านั้นเข้ากันได้สนิทหมด บรรดาพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ สาวก อรหันต์อรหันต์ทั้งหลายทุก ๆ องค์ พอถึงขั้นนี้แล้วบีบเป็นธรรมชาติด้วยกันหมด แต่ก็ต้องใช้ชื่อ เพราะโลกนี้มีสมมุติก็ต้องชื่อนานิพพาน หรือมหาวิมุตติมหานิพพาน แต่ถ้าว่าธรรมชาติไม่ค่อยมีใครพูด เราถอดออกมาพูดโดยไม่สงสัย อ้อ นี่ธรรมชาติแล้วเป็นอย่างนี้ นี่ละผลของการปฏิบัติ

ตั้งแต่วันนั้นมาแล้วผมไม่เคยปรากฏว่ากิเลสตัวใดเท่าเม็ดหินเม็ดทราย ที่จะมาแทรกให้ได้เกิดความสงสัยว่า หือ กิเลสเรานึกว่าเผาผลาญแล้วตั้งแต่วันนั้น มันยังโผล่ให้เราเห็นอีกนี่ไม่เคย เราก็ไม่เคยสงสัยอีกด้วย เพราะเรื่องสงสัยนี้มันเป็นเรื่อง...มันจะหลุดพ้นยังงัยมันยังสงสัยอยู่นั่นนะ มันขาดสะบั้นไปแล้ว เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องสมมุติ อดีตอนาคตเป็นเรื่องสมมุติ ธรรมชาตินั้นไม่มีอดีตอนาคต ไม่มีสมมุติ แล้วจะเอาความเลื่อมความเจริญมาจากไหน เรียกได้คำเดียวว่าธรรมชาติพอ ประจักษ์ตั้งแต่วันนั้นแล้วจะสงสัยที่ไหนอีก เราไม่เคยปรากฏ นี่ละที่นำมาสอนโลก

สอนที่แรกเราก็สอนไปเป็นขั้นเป็นตอนธรรมดา เกี่ยวข้องกับหมู่กับเพื่อนก็สอนธรรมดา แต่เราไม่ได้บอกออกประกาศเหมือนอย่างที่น่าชาติคราวนี้ ว่าเราารู้ได้เห็นอย่างนี้ คราวนี้ได้ออกแล้วนะ ออกมาให้โลกที่มีหุมิดา ได้คิดได้อ่านได้พิจารณาเป็นคติเครื่องเตือนใจตน ไอ้พวกกองทัพกิเลสหุนาตาที่บนัน มันก็มีแต่คัดค้านต้านทาน อย่าสนใจกับมัน คนที่ดียังมีอยู่ เราสอนเพื่อคนที่จะเป็นสารประโยชน์ คนที่หมดคุณค่าไร้คุณค่าแล้วเราไม่สนใจ ปทปรมะปล่อยทีเดียวเลย

ที่เรานำออกมาสอนนี้ที่ว่าเปิดนี้ บางทีพวกครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็มีความวิตกวิจารณ์ว่าไม่ยากให้พูดถึงขนาดนั้น ไม่พูดยังงัวอย่างนั้นเลยนะเรา ขึ้นทันทีเลย คือว่าพูดเช่นว่า สำเร็จอรหันต์ดังที่เขียนไว้นั้น ถึงจะพูดว่าเราคือพระอรหันต์องค์หนึ่งนี้จะผิดไปไหน แล้วเหมือนกับเป็นความเสนียดจัญไร เสนียดจัญไรของกิเลสนั้นซี ธรรมท่านจะเป็นอะไร ก็ท่านเป็นอย่างนั้นนี่ กิเลสเป็นข้าศึกของธรรมต่างหากไม่ให้พูดอย่างนั้น นั้นเห็นไหมกิเลสมันว่าอย่างนั้น ทีนี้ครูบาอาจารย์ทั้งหลายผมก็เคยได้ยิน ว่าไม่ยากให้ผมพูดอย่างนั้น

โอ้ย อย่างมาห้ามนะ กิเลสมีสามแดนโลกธาตุให้มาว้างเลย เวลานี้หัวใจเราเต็มด้วยธรรมครอบโลกธาตุแล้ว จะไม่ให้เราพูดได้ยังงัย พระพุทธเจ้ารู้ได้เห็นได้พูดได้ ทำไมเราไม่รู้ อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกัน เราพูดไม่ได้ว่าอย่างนี้เลย เอ้า กิเลสตัวไหนที่มาคัดค้านต้านทานให้มา โบกมือห้ามเลย เวลานี้ธรรมเต็มหัวใจครอบโลกธาตุแล้ว กิเลสตัวไหนเก่งให้มาว้างเลย จะพาตีให้มันหงายหมดทั้งโคตรลงทะเลโน้น นี่เห็นไหมกล้ำหาญไหม

นี่ละธรรมถ้ำลงได้ขึ้นเต็มหัวใจแล้วกิเลสหมอบทั้งหมด ไม่มีตัวไหนจะมากล้ำ ถึง
กล้า ๆ ถึงจะต้านทาน มันก็ลมปากของพวกกิเลสต่างหาก เราไม่มีอะไรกับมัน เป็นเรื่อง
ของเขาต่างหาก เรื่องของเราไม่มี มีแต่ความเมตตาสงสาร พุดให้เข้าอกเข้าใจเพื่อเป็นคติ
เครื่องเตือนใจ ได้รับผลประโยชน์ตามการแสดงนี้เท่านั้น เรื่องความอยากโอ้อวดเอา
อยากมาจากไหน ก็มีเท่านั้นเอง นี่ถึงได้เปิด ปีนี่เปิดออกเรื่อย ๆ นะ กว้างขวางออกเรื่อย

เราจึงกล้าพูดเลยว่า การเทศนาว่าการสั่งสอนโลกมาที่ออกเปิดเผยอย่างนี้เป็นเวลา
ร่วมสองปีมาแล้วนะ คนทั้งหลายบรรดาลูกศิษย์ลูกหาอาจจะคิดว่าเราเทศน์มานาน ๆ นี้
ธรรมะจะอ่อนลง ๆ อย่าเข้าใจผิดนะว่าอย่างนี้เลย ไม่ได้แน่นะ แล้วแต่เหตุการณ์เข้ามาผ่าน
สามแดนโลกธาตุนี้ เอา ตัวไหนเก่งเข้ามา ธรรมะจะออกรับกันทันที ๆ เลย ดีไม่ดีนิวเคลียร์
นิวตรอนลงขาดสะบั้นไปเลย เวลานี้นิวเคลียร์นิวตรอนยังไม่ได้หย่อนนะ เราว่าอย่างนี้นะ
เราพูดตรง ๆ อย่างนี้นะ

สะพายไปไหนนิวเคลียร์นิวตรอนก็ติดยาม ๆ ดึงออกไม่ยอมออกนะ มันไม่ควรที่จะ
ออกก็ไม่ออก พอถึงขั้นที่จะออกแล้วเอาไว้ไม่อยู่ ขาดสะบั้นลงเลย เหมือนเขาทอดแห
นั่นเอง กางแหไปที่จะทอด มองไปที่ไหนมีแต่ซี่หมูซี่หมาแห้ง อย่างมากก็ปลาชิว กับแห
ผืนหนึ่งมันคู่ควรกันหรือ ทอดลงไปพันกันกับซี่หมูซี่หมานั้นแล้วเอาแหมาล้างทั้งวัน มันเข้า
กันได้ไหม คุณค่าของแหราคาเท่าไร แล้วซี่หมูซี่หมามันมีราคาอะไรบ้าง ควรแล้วหรือที่จะ
ไปทอดแหกับซี่หมูซี่หมา นี่ธรรมะประเภทนิวเคลียร์นิวตรอนก็อย่างนั้นเหมือนกัน เมื่อยัง
ไม่ควรที่จะลงไม่ลง ทำยังไงก็ไม่ลง พอถึงกาลเวลาที่ควรลงแล้วไม่ต้องบอก ขาดสะบั้น
ลงไปทันทีเลย

เราไม่ได้อวดเราพูดเต็มหัวใจของเรา เพราะเราจวนจะตายแล้ว ให้โลกได้เห็นธรรม
ของจริงของพระพุทธเจ้า ศาสนาเป็นของจริงบ้าง มีแต่เอามาพุดู ๆ ปลา ๆ กัน จำได้
เท่าไร ๆ ก็มาพุด ของจริงไม่ปรากฏในหัวใจมาพุดจะมีน้ำหนักที่ตรงไหน สุดท้ายศาสนาก็
กลายเป็นคัมภีร์โบราณ เข้าไปอยู่ในตู้ในหีบล็อกกุญแจไว้ ออกมาเพ่นพ่านไม่ได้นะ มีแต่
กิเลสตีตลาดแหลกหมดเท่านั้นซี่ เพราะฉะนั้นธรรมจึงเอาออกมาบ้างเมื่อมันปรากฏใน
หัวใจแล้ว ธรรมเป็นของจริงทำไมออกไม่ได้ จึงออกมา ถอดออกมาจากหัวใจเทศน์สอน
โลก

เราพูดจริง ๆ เราเรียนเหมือนกัน แต่เราไม่ได้ถอดออกมาจากตำรา เราถอดออกมา
จากหัวใจของเราออกมาเทศน์สอน เราจึงไม่สะทกสะท้านไม่ว่าธรรมะชั้นใดภูมิใด ที่จะว่าไป
ติดโลกติดสงสาร มีใครจะมาถามปัญหาอะไรติดนี้ เราไม่เคยคิด ถึงเราจะติดเขาเพราะเรา
ไม่เคยรู้เคยเห็นสิ่งที่เขาเคยผ่านมาเขามาถาม เราก็ไม่ได้ติดเรา เมื่อเราไม่ติดเราเสียอย่าง

เดียวเท่านั้นเราจะติดอะไรในโลกธาตุนี้ มันก็มีเท่านั้นเอง เราจึงได้พูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย
ทุกอย่าง

เราจวนจะตายแล้วจึงเปิดให้พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายเราทราบว่ นี้ธรรมของจริง
พระพุทธเจ้าคงเส้นคงวาหนา อย่าพากันเป็นบ้าว่ามีบรรดผลนิพพานสิ้นเขตสิ้นสมัยแล้ว ข้า
ทรงไว้เห็นใหม่ อยากรู้ว่าอย่างนั้นนะ เต็มหัวใจนี้ ครอบโลกธาตุนั้นนะ มันครอบมาได้
๔๘ ปี ๔๙ ปี ตั้งแต่ ๒๔๙๓ จนกระทั่งปานนี้ แต่ธรรมไม่เคยหิวโหยนี่นะ มีก็เหมือนไม่มี
แล้วแต่เหตุการณ์ที่จะมาสัมผัส พอจะเป็นประโยชน์แก่ผู้มาเกี่ยวข้องก็ออก ๆ ตามขั้นตาม
ภูมิ

แต่นี้ก็มีความจำเป็น ชาติไทยของเราจะล่มจะจมอยู่แล้วจะทำไป ทางด้านวัตถุก็จะ
ล่มจะจมอยู่แล้ว ทางด้านจิตใจยิ่งแล้ว ทีนี้เวลาออกก็ต้องออกทั้งสองด้านนะซิ ทางด้านวัตถุ
ก็อย่างที่เห็นนี้แหละ บิณฑบาตแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายมาช่วยซ่อมแซมสิ่งที่มันบกพร่อง
ไม่ใช่เป็นเรื่องใหญ่โต แต่ที่จำเป็นจริง ๆ ก็คือว่าด้านจิตใจนี้ล้มเหลวมากชาวพุทธของเรา
จึงได้ฟื้นในทางด้านจิตใจ ไปที่ไหนเทศน์ทางด้านจิตใจนี้มากต่อมาก ธรรมะเลยกระจาย
เป็นประโยชน์แก่โลกมากมายเวลานี้ กระเทือนทั่วประเทศไทยก็ว่าได้ละ ธรรมะประเภท
เหล่านี้

แต่ยังไม่ถึงแบบนิวเคลียร์นิวตรอน เราก็บอกตรง ๆ อย่างนี้แหละ ถึงขั้นนิวเคลียร์
นิวตรอนมันจะออกของมันเอง มันไม่ได้เคยว่ากลัวว่ากลัวใครนะสามแดนโลกธาตุนี้ กลัว
อะไรมีแต่ถึงขยะ ธรรมเป็นถึงขยะเธอ ธรรมเลิศกว่าถึงขยะ แล้วจะมากลัวถึงขยะมากลัว
ต่อถึงขยะอะไร เรื่องโลกมีกิเลสโลกถึงขยะทั้งนั้นนี่นะ ธรรมท่านเลิศเลอขนาดไหน สายตา
ของธรรมมองดูโลกนี้เหมือนมองดูถึงขยะนั่นเอง แล้วจะมากลัวถึงขยะหาอะไร มากลัวถึง
ขยะหาอะไร ธรรมเลิศเลอจริง ๆ แล้ว เป็นอย่างนั้นนะ

พากันตั้งอกตั้งใจนะ เวลานี้ศาสนาของเราที่เราสลดสังเวชที่ได้ยินคำผู้ที่มีเจตนาดี
ต่อเรานั้นละมาพูด หาที่ต้องติเขาไม่ได้ เขาเป็นผู้มีเจตนาหวังดี อุปถัมภ์อุปฐากบำรุง
ศาสนาแล้วมาพูด เราสะเทือนใจมากนะ เขาพูดถึงเรื่องว่าศาสนา ก็คือภิกษุนี้เป็นหัวหน้าให้
ความร่มเย็นแก่โลกแก่สงสาร เฉพาะอย่างยิ่งแก่ชาวพุทธเรามาจนนาน พวกชาวพุทธ
ทั้งหลายก็ถือเหมือนเป็นพ่อเป็นแม่ อยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มไทรแห่งพระเจ้าพระสงฆ์ เขาว่าอย่าง
นั้นนะ ครั้นเวลานี้มาดูพระสงฆ์นี้เลยกลายเป็นภัยต่อชาติต่อศาสนาไปมากแล้ว สุดท้ายเขา
ก็ย่นลงมาว่า พระนี่เป็นอันดับหนึ่งในการทำลายศาสนา เขาว่าอย่างนั้นฟังซินะ มันน่าอาย
เขาใหม่

พระนี่เป็นอันตรายอันดับหนึ่งในการทำลายชาติ ศาสนา พิจารณาซิ ทำลายแบบ
เจียบ ๆ ว่าอย่างนี้ละ แบบไม่ต้องมีกระโตกกระตาก ไม่มีปี่มีขลุ่ย ไม่มีปี่ฆ้องหน้าไม้แหละ

ไม่มีเคี้ยวตัวกร็อบ ๆ แกร็บ ๆ แหละ แต่มันกลืนอยู่ภายใน ๆ จมอยู่ภายใน สกปรกอยู่ภายใน ว่าอย่างนั้น ต่างคนต่างทำลายอยู่ภายใน ๆ เวลานี้ศาสนานี้จะจมเพราะพระสงฆ์เป็นผู้พาให้จม เป็นอันดับหนึ่งเขาว่าอย่างนี้

เราสลดสังเวชนะฟังแล้ว พิจารณาขี้หมูเพื่อนว่าไง เขาพูดตำหนิเขาไม่ได้นะ พระเรามันเป็นอย่างนั้น ทั้งเขาทั้งเราเหมือนกันหมด นั่งอยู่เวลานี้มันก็เหมือนกันจะให้ว่าไง ถ้าจะคิดให้คิด ถ้าจะแก้ให้แก้ อย่าเป็นพระหน้าด้านหนักศาสนา ทำลายศาสนา พระเราหัวโหล่น ๆ เป็นเพศที่ร่มเย็น ทำไมจึงกลายเป็นอันตรายของชาติบ้านเมืองและศาสนาได้ ก็เพราะความเหลวแหลกแหวกแนวของกิเลส มันขี้ขยำหัวใจพระให้แสดงออกเป็นฟินเป็นไฟต่อชาติศาสนานั่นเอง ให้ท่านทั้งหลายเอาไปพิจารณานะข้อนี้ ผมฟังแล้วผมสลดสังเวช

เขาพูดหาที่ตำหนิเขาไม่ได้ เขาเป็นผู้เคารพนับถือศาสนา เขาเป็นห่วงเป็นใย เขาก็จะเห็นอยู่ทุกแห่งทุกหนนั่นเองเขาจึงมากล้าพูดได้ เขาไม่เห็นเขามาพูดได้ยังไง เห็นพระเพ่น ๆ ฟ่าน ๆ ทำลายศาสนาอยู่ทุกแห่งทุกหนตำบลหมู่บ้าน ไม่ว่าบ้านนอกในเมือง มันอดไม่ได้มันก็ต้องคิดซิคนเรา อัดอั้นตันใจจะตาย เขามาระบายกับครูบาอาจารย์ที่เป็นที่เคารพนับถือ เขาก็มาเล่าให้ฟัง ไอ้เราฟังแล้วสะดุดก็กลืนเทียวนะ โถ ขนาดนี้เขี้ยวหรือ ให้พากันพิจารณานะ อย่าให้เป็นอันตราย ศาสนาไม่เคยเป็นอันตรายต่อโลก เราเป็นพระเป็นผู้นำของประชาชน อย่าเป็นอันตรายต่อประชาชน เป็นอันตรายต่อชาติต่อศาสนานะ ให้เป็นสิริมงคลเป็นที่ร่มเย็น

ไปที่ไหนเมืองไทยเราเนี่ย บ้านไหนก็ตามไม่มีวัดมีวานี้เทียวแห่งจิตใจนะ ไปที่ไหนก็ต้องสร้างวัดสร้างวาขึ้นมา เพื่อมีร่มโพธิ์ร่มไทรเป็นที่อบอุ้มร่มเย็น แต่พระกลายเป็นโจรเป็นมารเป็นอันตรายต่อชาติบ้านเมืองเสียจริง ๆ แล้ว จะให้เขาฟังใคร ให้เราพิจารณาซิ เรื่องเหล่านี้น่าพิจารณาเอามากนะ ศาสนาจะจมไปด้วยพวกเรานี้มีอย่างเธอ เราเป็นผู้นำของการบำเพ็ญศาสนา แล้วกลับมาเป็นผู้นำในการทำลายชาติศาสนาของบ้านของเมือง มันน่าฟังไหมพิจารณาซิ นี่ผมสลดสังเวชนะ ให้พากันพินิจพิจารณา ตั้งอกตั้งใจ ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ

ผมยิ่งแก่ลงทุกวัน ๆ เป็นห่วงเป็นใยโลก ห่วงมากที่เดียวเวลานี้ เพราะฉะนั้นการแสดงธรรมจึงมีหนักมีเบา เพราะความห่วงใย เพราะความเมตตา การแสดงธรรมวันนี้รู้สึกเหนื่อยแล้ว เอละพอ

พูดท้ายเทศน์

เทศน์ธรรมะนี้แล้วมันหากเป็นของมันเอง แรงหน่อย เหนื่อย มีใครบ้างไหมฟังอยู่ตามนั้น เทศน์ให้พระฟังล้วน ๆ ให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย มีพวกนี้มาแอบฟังจนได้แหละ มันก็ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเสีย เทศน์สอนพระไม่ได้เหมือนเทศน์สอนฆราวาสนะ เทศน์สอนพระ

มันแกวม้อจิว วันนี้ก็ไม่ได้ขึ้นม้อจิวนะ เป็นเพียงแกวม้อเล็กเท่านั้นไม่ได้ขึ้นม้อจิว แกวม้อใหญ่มันสะเปะสะปะไปทั่วประเทศไทยแล้วเวลานี้

พระเณรที่มาอยู่ด้วยกันนี้ให้เป็นเหมือนอวัยวะเดียวกันนะ ใครอย่ามาตัดด้านมาทิวี่มานะ อดรู้ว่าอดฉลาดขวางหมู่ขวางเพื่อนนะ เราเป็นเพศของพระ ให้อภัยกันง่ายที่สุดคือพระเรา ยอมรับเหตุผลคือพระเรา ถ้ามีทิวี่มานะแล้วนี่คือยักษ์ไม่ใช่พระ อย่าให้มีอยู่ในวัดนี้นะ นี่สอนจนแทบเป็นแทบตายแล้ว ยังผลจะเกิดขึ้นมาแบบนี้แล้วดูไม่ได้นะ

ข้อวัตรปฏิบัติทุกอย่างผมไม่ให้ไปเกี่ยวข้อง คือให้ทำงานเหล่านี้เท่ากับทำงานกับผมเอง อาจารย์โย เม ภนฺเต โหหิ ท่านทั้งหลายกล่าวแล้ว ขอถือเราเป็นครูเป็นอาจารย์ให้แนะนำตักเตือนสั่งสอน ภาระของท่านทั้งหลายที่จะปฏิบัติต่อเราก็มี้แล้วในคำขอนิสัย ให้ทำหน้าที่อันนี้ ต่างคนต่างสนใจในข้อวัตรปฏิบัติของตน นั่นละคือทำงานเพื่อเรา สมกับ อาจารย์โย เม ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับเรา ให้เกี่ยวกับงานนี้ที่เราสั่ง

เราพูดคำนี้แล้วเราก็ระลึกที่พ่อแม่ครูจารย์ท่านว่าให้ อยู่กับท่านก็คือผมนี่ละติดแนบตลอด อะอะอะไรผมต้องเข้าก่อน ๆ ขนบริวารออกมาให้หมูให้เพื่อน หมู่เพื่อนคอยอยู่ข้างนอกผมเข้าข้างใน ขนออกมา ๆ ที่นี้นานเข้า ๆ ท่านคงจะคิดของท่าน ว่าอ้อ พระผู้มีอายุพรรษามากแล้ว ไม่ต้องมาทำข้อวัตรปฏิบัติกับเราอะไรมากนักก็ได้นะ เพียงอยู่ห่าง ๆ คอยดูอยู่ห่าง ๆ ก็ได้ ให้พระเณรที่บวชใหม่ ๆ ไม่รู้ภาษาภาษาการทำข้อวัตร เดียวมันจะไม่มีนิสสัยติดหัวมันแหละ ท่านว่าอย่างนี้ผมไม่ลืมนะ พระผู้มีพรรษาแล้วเป็นผู้ใหญ่แล้วก็คอยดูอยู่ข้างนอก คอยสังเกตดูอยู่ข้างนอกก็ได้ ให้พวกนี้เข้าไปทำข้อวัตรปฏิบัติ เดียวมันจะไม่มีนิสสัยติดหัวมันแหละนะพระ ท่านว่าอย่างนั้น

ท่านพูดตรงไปตรงมาพ่อแม่ครูจารย์ จากนั้นเราก็ไม่เข้าแหละ แต่แนะนำหมูเพื่อนไว้ทุกอย่าง เข้าไปเอาบริวารใครจะเป็นคนเข้า เราเป็นคนสั่ง คนที่ควรจะเข้าห้องท่านได้ก็ให้เข้า แล้วขนลงมาให้พวกนี้รับไป ๆ ใครรับบริวารอันไหนแล้วอย่าให้ก้าวก่ายกันนะ เราสั่งขาด ๆ ใครเคยเอาบริวารอันไหนให้อามาอย่าก้าวก่ายกัน เราก็คอยดูแลอยู่ข้างนอก ๆ ตลอดมา บางวันเราก็ขึ้น บางวันเราก็มาอยู่บันได แต่การปิดกวาดข้างล่างนี้เรามาทำทุกวัน บางวันเราก็ขึ้น บางวันเราก็อยู่บันไดคอยดูพระเณรเอาของลงมา ขนาดนั้นนะเราเอาใจใส่หมูเพื่อนพระเณรและครูบาอาจารย์ ติดแนบตลอด

ถ้าท่านไม่เห็นเราขึ้นไปสักสองหรือสามวัน แต่ส่วนมากเราจะไม่เลยสามวันเราจะขึ้นตอนเช้าท่านออกจากห้อง สองวันเว้นไปวันที่สามเราจะขึ้น บางทีท่านก็ถามพระเณร นั้นเห็นไหมเรดาร์ท่านจับตลอด กับผมท่านจับมากจริง ๆ เด่นมากทีเดียวกับผม ท่านไม่เห็นเราขึ้นไปนี่ท่านจะถาม ท่านมามาไหม แต่ท่านเองก็ถามพระเท่านั้นนะท่านไม่เกี่ยวข้องกับ

เรา แต่ท่านพูดอะไรเกี่ยวกับเรานี้พระเณรจะบอกเราหมด เรื่องเกี่ยวกับเราแล้วพระเณรจะบอกหมด

วันนี้ท่านมหาหมาใหม่ มา อยู่ข้างล่าง เจียบไปเลยนะ นั่นท่านจับแล้วนะ เหมือนกับว่าปล่อยปละละเลยไม่สนใจกับท่าน ข้อวัตรปฏิบัติท่าน ความหมายว่าฉัน บอกว่ามาอยู่ข้างล่าง ส่วนมากไม่ค่อยเลยสองวันแหละเราก็ขึ้นอยู่เรื่อย ๆ เวลาท่านออกจากห้องมาเราก็ขึ้นไปรออยู่แล้ว ดูพระดูเณร ถ้าไม่ขึ้นเราก็อยู่ข้างล่าง ปิดกวาดอะไรเรียบร้อยแล้วออกเดินจงกรม นี่เป็นปกตินิสัยของผมที่ใช้กับท่านตลอดเวลา ห่างไม่ได้นะ เพราะพระเณรมันเชื่อ ๆ ซ่า ๆ อันนี้อันหนึ่งที่ผมหนักมากตอนอยู่หนองผือ จนอกผมจะแตกผมทนเอาเพื่อพ่อแม่ครูอาจารย์

เพราะฉะนั้นผมถึงได้ว่า มาอยู่ที่นี้มันก็เหมือนที่นั่นนะ ผู้ที่อกจะแตกก็มีคอยดูแลพระเณร ใ้ผู้ที่แก้ง ๆ ก้าง ๆ มาก็ดมาขวางมันก็มีในวัดเรานี้แหละ ใครถ้ามันเป็นอย่างนั้นให้ไล่หนีเลยนะอย่าเอาไว้ เพราะสอนกันเต็มเม็ดเต็มหน่วยแล้ว ไม่มีอะไรที่จะสอนอบรมอีกแล้วนะ ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติหน้าที่ของตน ๆ มาอยู่แก้ง ๆ ก้าง ๆ ได้เผลอ เอาอำนาจมาจากไหนอำนาจป่า ๆ เดือน ๆ กิเลสตัณหา อย่าเอาเข้ามาขวางวัดนี้ละ วัดนี้เป็นวัดชำระกิเลส มันขวางอยู่ที่ผู้ใด ผู้นั้นให้ชำระตัวเอง

นี้ก็พยายามสู้ชีวิตแล้วกับหมู่กับเพื่อน อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์ก็อย่างที่ผมเล่าให้ฟังนั่นแหละ ผมทนเพื่อพ่อแม่ครูจารย์ โห ออกผมจะแตก ดูแลพระเณร ความเรียบร้อยทุกอย่างนั่นแหละ มันระเกะระกะ ผมต้องติดต่องานต้องสอดตอดดูแลตลอดเวลา องค์กรไหนไม่ดีผมเอามาจีเลยขนาดนั้นนะ เพราะฉะนั้นพระเณรถึงกลัวผมตลอดมา ใครมาทะเล้งผมไม่ได้ ผมไม่มีอะไรที่จะให้หมู่เพื่อนมาทะเล้งผมได้ การประพฤติปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างผมเต็มเม็ดเต็มหน่วยของผมอยู่แล้ว คอยดูแลตั้งแต่หมู่เพื่อนระเกะระกะ ครั้นเวลาเราอยู่นั้นท่านก็รู้สึกอย่างหนึ่ง จะทราบได้เวลาเราไป พระเณรคงจะมาระเกะระกะให้ท่านเห็น เวลาเราอยู่นั้นไม่ค่อยมีนะ

เออ ท่านมหาไปไหนหนานานนะ ถามเรื่อยนะ หลายวันแล้วนะท่านมหาไป หายเจียบไปแล้ว อยู่อย่างนั้นนะ แล้วไม่ใช่เรายกตนข่มท่านนะ องค์กรอื่น ๆ องค์กรไหนไม่เห็นท่านถามหาเลย แต่กับผมเรียกว่าตลอดเลย พระเณรนั่นละมาเล่าให้ผมฟัง สำหรับท่านเองท่านไม่พูด เฉย เหมือนท่านไม่พูดถึงผมเลย แต่ท่านพูดเรื่องอะไรขึ้นมาพระเณรฟังหมดนั่นซี มาเล่าให้ผมฟังหมด นี่แสดงว่าท่านจับเราอยู่ตลอดเวลา ไม่พรางเลยนะปรากฏว่า พ่อแม่ครูจารย์กับผมนี่ จับจริง ๆ เคลื่อนไหวอะไรไม่ให้ท่านรู้ ท่านก็รู้จนได้ นั่น ท่านไม่จับท่านจะรู้หรือ ใ้เราก็ใช้ปัญญาเต็มภูมิของเรา แต่สุดท้ายก็หน้าผากแตก สู้ท่านไม่ได้ ปัญญาของเราปัญญาของคนตาบอด กับปัญญาของคนตาดี ปัญญาของท่านสว่างกระจ่างแจ้ง ปัญญา

ของเราปัญญาของคนตาบอด ใช้เต็มที่ก็ถูกหน้าผากแตกอยู่อย่างนั้นตลอดมา ท่านจับเอาจนได้นั้นแหละ

แต่เรื่องกับพระเณรท่านรู้สึกจะเบาใจมากกับผม เพราะท่านคงจะรู้นิสัย พระเณรผิดทำยวัตหัววัดผมไปตัดครองนะ ขนาดนั้นนะผมนะ เอาพระเอาเณรไว้ ผิดทำยวัตหัววัดผมต้องหาเรื่องของผมเข้าไปแทรกจนได้ แล้วไปยอมรับกับท่าน ท่านก็นิ่งเสีย พอเป็นเรื่องของผมเข้าไปแล้วท่านก็นิ่ง พระเณรองค์ไหนผิดก็ค่อยผ่านไป ๆ เพราะผมเข้าไปตัดครองมาเกี่ยวข้องกับผมจนได้นั้นแหละ หาเรื่องเอาจนได้นั้นแหละ เข้าไปเอาครองท่าน พอว่าเป็นเรื่องของผมเกี่ยวข้องกับผม ผิดพลาดบ้างอะไรบ้าง ท่านก็นิ่งไปเสีย นานต่อมานั้นเข้านี้ซีที่นี้ นั้นเห็นไหมท่านจับ

บทเวลาจะขึ้นผางเลยนะ พระเณรผิดทำยวัตหัววัดก็มหา องค์ไหนผิดก็ว่ามหา ๆ หูหนวกตาบอดผิดก็ว่ามหา ๆ มหาองค์นี้ทำไมจึงโง่เอนักหนานี่นะ นั้นเห็นไหมบทเวลาท่านขึ้น หือ ผิดทำยวัตหัววัดมีแต่มหา ๆ ทำไมมหาองค์นี้จึงได้โง่เอนักหนา ขนาดนั้นนะเวลาท่านขึ้น ผางเลยนะ ท่านเก็บไว้นานแล้วนี้ นั้นท่านก็ทราบที่ผมเอาหมู่เอาเพื่อนด้วยความเมตตาสงสาร แต่เวลาออกมาแล้วใครผิตยังใจผมจับบิดเอานะ ทำไมทำอย่างนั้น ๆ จี้เอาเลย เวลาอยู่นั้นผมตัดครอง

ผิตพลาดมาโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับผมก็ยังมี แต่ผมก็หาเจื่อนเอาจนได้นั้นแหละเพื่อจะรักษาหมู่เพื่อน อย่างนั้นนะ ท่านก็จับได้ละชีว่าผมเอาใจหมู่ใจเพื่อน เป็นคนเอาหมู่เอาเพื่อนท่านก็รู้ ว่าเราเป็นคนรับรองทุกอย่าง ๆ เพื่อหมู่เพื่อนท่านก็รู้ นานเข้า ๆ ท่านก็ฟาดเอาหนัก ๆ พระเณรผิดทำยวัตหัววัด หูหนวกตาบอดมาก็มาผิตมหาองค์เดียว ๆ เเห มหาองค์นี้จะโง่ขนาดนั้นเชียวเเหอ โน่นเวลาท่านออกของเล่นเมื่อไร เราก็นิ่งเสีย ท่านก็ผ่านไป

โอ้ เอาจริง ๆ กับผม ท่านจับจริง ๆ ตอนท่านแก่มากดูอัยาศัยของท่าน ท่านไม่อยากจะผมไปไหนนะ ผมก็รู้ แต่ถ้าท่านจะห้ามท่านก็เห็นเจตนาของเรา เวลาว่าง ๆ ไปกราบปรึกษาหารือท่าน ผมไม่เคยลาท่านไปที่เดียวนะ ต้องกราบปรึกษาหารือท่านเสียก่อน เรื่องกิจการงานอะไรเกี่ยวกับพระกับเณร เกี่ยวกับในวัดในวา ถ้าท่านว่าไม่มีแล้ว ถ้าหากว่าไม่มีก็อยากจะกราบพ่อแม่ครูจารย์ ลาไปเที่ยววิเวกสักชั่วระยะ ท่านไม่ว่าอะไร อัยาศัยท่านไม่อยากจะไปนะ

บางครั้งตกลงกันเรียบร้อยทุกอย่างแล้ว เวลาผมจะไปจริง ๆ ผมก็ครองผ้าขึ้นไปหาท่าน หือ ไม่ไปไหนจะอยู่ด้วยกันนี่นะ โอ้ย สะดุ้งก็เลยผม นี่ถ้าท่านไม่ไช่เงื่อนให้ผมก็ไปไม่ได้นะ ไม่พูดถึงเลย เพราะตกลงกันเรียบร้อยแล้ว ถึงวาระแล้วจะขึ้นไปกราบลาท่านไปเที่ยววิเวก หือ ท่านมหาไม่ไปไหนนะ อยู่ด้วยกันนี่นะ เห็นเราครองผ้าขึ้นมา ท่านว่า เพียงเท่านั้นเราก็กักแล้ว ถ้าหากว่าท่านไม่ไช่เงื่อนให้ผม ผมจะกลับลงไปเลย

เวลาท่านจะไขเงื่อน อยู่ก็ได้กำลัง ไปก็ได้กำลัง อยู่ก็ดี ถ้าอยู่ไม่ได้กำลัง ไปได้กำลัง ไปก็ดี ท่านเทียบเป็นระยะ ๆ ไป ถ้าอยู่ก็ได้กำลัง ไปก็ได้กำลัง อยู่ก็ดี ถ้าทั้งอยู่ทั้งไปได้ กำลังเท่ากัน อยู่ก็ดี ถ้าอยู่ไม่ได้กำลัง ไปได้กำลัง ไปก็ดี ถ้าไปไม่ได้กำลัง อยู่ได้กำลัง อยู่ก็ดี ท่านเน้นอยู่อย่างนั้นนะ เมื่อท่านพูดอย่างนั้นแล้วเราก็กราบเรียนท่าน พอมีเวลาว่างก็อยาก ไปบำเพ็ญภาวนาสักระยะ ไปก็ไม่นานแหละจะกลับมาหาครูบาอาจารย์ เราก็อธิบายอย่างนั้น เออ จะไปทางไหนละ คราวนี้คิดว่าจะไปทางนั้น ก็ท่านเที่ยวหมดแล้วแถวนั้นนะ

ท่านเคยเที่ยวมาเท่าไร พูดที่ไหนท่านรู้ทั้งนั้น เอ้อ ตรงนั้นดีนะ ท่านเสริมแล้วนั้น แล้วไปกึ่งค้ นีที่ท่านเด็ดมาก จะไปกึ่งค้ ไปองค์เดียว เอ้อ ท่านมหาไปองค์เดียวใครอย่า ไปยุ่งท่านนะ ตรงนี้เด็ดมากนะ ชี้ไปตามนี้ ที่นั่งฟังอยู่ด้วยกัน ท่านมหาไปองค์เดียวใครอย่า ไปยุ่งท่านนะ จะไปยุ่งอะไรก็ร่มโพธิ์ร่มไทรอยู่นั้น เราก็ไม่ได้สนใจว่าใครจะมาคิดเกี่ยวข้องกับเราเลย เพราะเรามุ่งของเราล้วน ๆ จะไปยุ่งกับใคร เออ ท่านมหาไปองค์เดียวนะ

บางที่ท่านก็พูดหยอกเล่นบ้าง ท่านรู้นิสัยอย่างนี้ เอาดี ๆ นะ เอ้อ ไป เอาดี ๆ นะ ท่านพูดหยอกเล่น ท่านรู้แล้ว กลับมาหาท่านที่ไรเหลือแต่โครงกระดูก มาที่ไรเป็นอย่างนั้น ทุกที่แหละผม มาหาท่านเหลือแต่หนังห่อกระดูก เหมือนคนแก่อายุสัก ๘๐-๙๐ ปี มันมี เนื้อหนังติดอะไรมา มีแต่หนังห่อกระดูก คือพืดกันเต็มเหนี่ยว ๆ ออกจากท่านไปแล้วเอา เลยไม่ได้ถอย เด็ดขนาดนั้นนะ เพราะฉะนั้นจึงมากล้าพูดได้ทุกอย่างนะซิ มาเห็นหมู่เพื่อน เก้ง ๆ ก้าง ๆ มันดูไม่ได้นะ แต่ทนเอา หลับหูหลับตาไปดู เช่นผมไปเห็นพระเอายาสีฟัน มาใส่แปรงสีฟันแล้วไปล้างหน้าแปรงฟัน

เรามองไป โอ้โฮ สลดสังเวชนะ แปรงถูฟันอยู่นั้นเป็นชั่วโมง ไม่ทราบว่ามีสติหรือไม่มีก็ไม่ว่า นี่ทำแบบเรียกว่าขึ้นเขียงตลอดเวลา มองดูมันเห็นมันขวางตา เออ พระสมัย ปัจจุบันนี้เป็นอย่างนี้เอง ไม่ทราบว่ามีสติหรือไม่มีสติ เอาแปรงถูฟันมาทำแบบโลก ๆ เขา เอายาสีฟันมาใส่แปรงถูอยู่นั้นละ ล้างหน้าล้างตาอยู่นั้นละ อย่างไม่มองหน้ามองหลังไม่คิด ไม่อ่านอะไรเลย แบบหมู่ขึ้นเขียง มองลงไปนี่ โอ้โฮ สลดสังเวชนะผม โถ ทำความเพียร แบบนี้

เราไม่เคยนะ ล้างหน้าก็ปั้งปั้ง ๆ สติจับตลอดเวลา นั้นชิมถึงว่าผมทุกข์มากที่สุด ตกนรกทั้งเป็น ขนาดนั้น ๙ ปีถึงผ่านได้ฟังชื่อนะ เอาเป็นเอาตาย หนักที่สุดระยะนี้ ผมไม่มี เบนะเรื่องความพากเพียร เพราะฉะนั้นผมมองเห็นหมู่เพื่อนผมจึงดูไม่ได้นะ ผมหลับตาดู เอานะทุกวันนี้ คือมันเข้ากันไม่ได้เลยว้างั้น อย่างล้างหน้านี่ โอ้ย ล้างอยู่นั้นละ ก็ชั่วโมงก็ ไม่ได้สนใจกับอะไร เอ้อ เหมือนหมูตัวหนึ่ง ถูฟันก็เอาอยู่นั้น เราดู โอ้ย สลดใจนะผม

อ้อ พระสมัยปัจจุบันนี้เป็นอย่างนี้ กรรณฐานเราแท้ ๆ นะ ไม่ต้องพูดถึงเรื่องพระ นอกจากกรรณฐานเราไป ดูกรรณฐานเรานี้มันสลดสังเวช ดูอื่น ๆ ก็ไม่ทราบจะดูหาอะไร

มันเสียสายตา กรรมฐานเราดูจ๋องดู ถ้าในวงเดียวกันแล้วดูนะ พิจารณา นอกจากนั้นผมไม่สนใจ เอาราคาไหนมาให้เราสนใจว่างี้เลย มันเลยเถิดไปเสียทุกอย่าง จะให้ดูอะไร ถ้าเป็นพระเป็นเณรเราดู นี่ละถึงว่ามาแก้ง ๆ ก้าง ๆ ไม่ได้นะในวัดนี้ ถ้าเห็นโล่ออกทันทีเลย เรากจะแตกพอแล้วนะอยู่เฉย ๆ ก็ดี แล้วยิ่งมาทะเลาะกันแล้วเด็ดขาดเลยเหียวนะ เพราะได้สอนมาพอแล้ว

เรื่องทริภูมมานะ เรื่องกิเลสตัณหา เรื่องมูตรเรื่องคูถ อย่าเอามาปะธรรมนะว่างั้นเลยเด็ดขาด อันนี้ไม่มีอนุโลมเลย กระเทือนใจถึงขนาดนั้นนะ อย่าให้มีเป็นอันขาดในวัดนี้ พระไม่เป็นผู้ตั้งใจเสียสละเป็นผู้ตั้งใจชำระกิเลสจะชำระอะไร เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของกิเลสทั้งมวล หยาบ ๆ เอามาแสดงต่อตลาดตเลม็อย่างเหรอ อย่าให้เห็นนะ เห็นไม่ได้เด็ดขาด เราทนพอแล้วกับหมู่กับเพื่อนที่มาอยู่ด้วย การเทศนาว่าการเราก็หมดไส้หมดพุงทุกอย่าง ผมพูดจริง ๆ ผมไม่ได้สะทกสะท้านกับสิ่งใดในสามแดนโลกธาตุ ว่าขนาดนั้นนะ จะให้กลัวสิ่งนั้น จะให้กลัวสิ่งนี้ผมไม่มี พูดให้มันเต็มยศก็คือว่ามันเหนือเสียทุกอย่างแล้วคำว่าธรรมชาติอันนี้

ถึงได้ยกข้อเปรียบเทียบมาซิ เรื่องของกิเลสนะ ความสะอาดของกิเลสเรายกมาอย่างนี้เลย ความสะอาดของกิเลส โอ้ย ตบแต่งประดับประดาขัดถูลงไปตลอดเวลา อันนั้นก็ไม่ได้ อันนี้ไม่ได้ ถูจนขึ้นเงา ที่นอนหอมอนมุ้งตกแต่งฟุ้งเฟ้อ เพื่อร่างกายอย่างเดียว เพื่อความสะดวกการอยู่การกินการใช้การสอยของร่างกายอย่างเดียว นี่ปรนปรี้อเจ้าจริง ๆ เอาใจใส่จริง ๆ เต็มเม็ดเต็มหน่วย เรื่องความสะอาดนี่อะไรจะมาแต่ไม่ได้จะร่างกายนี้จะสกปรกเห็นไหมกิเลสมันสงวนตัวมันจะสกปรก ให้ขัดถูทุกอย่างขึ้นเงาพับ ๆ นั่นละกิเลสพอใจ

นี่ละความสะอาดของกิเลส ในสายตาของธรรมนี้ว่าสกปรกสุดยอดคือกิเลส นั่นเห็นไหม เอามาเทียบกันซิ ธรรมขนาดไหนจึงได้มาตำหนิกิเลสที่ว่า มันสะอาดสุดยอดที่มันทำกับสัตว์โลกนี้ ให้สัตว์โลกเป็นบ้ากับมันไม่รู้เนื้อรู้ตัว คือความสกปรกสุดยอดของกิเลสในสายตาของธรรม นั่นใครมาเห็น แล้วใครมาพูดอย่างนี้ นี่มันเห็นนี่จะว่าไง เอามาพูดไม่ได้ เหยอก็มันเห็นอยู่นี่นะ เรื่องกิเลสหลอกสัตว์โลกอย่างไม่ลืมหูลืมตา พวกกันปรนปรี้อร่างกายนี้พิลึกพิลั่นนะเวลานี้ โอ้ย ไม่ได้มองดูหัวใจนะ หัวใจที่เป็นสาระสำคัญถูกปิดถูกกลบไว้ด้วยกิเลส ถูกบีบบังคับไว้ด้วยกิเลสตัวสกปรกทั้งนั้นไม่ให้ออกมาแสดงตัวได้ เรื่องของกิเลสจึงเพ่นพ่านเต็มบ้านเต็มเมือง นี่ละที่เราสลดสังเวช

มันเห็นอยู่ชัด ๆ ประจักษ์อยู่กับหัวใจนี้ ไม่มีอะไรปิดว่างั้นเลย เวลามันเปิดแล้วมันจำขนาดนั้นละ นอกจากไม่พูดเฉย ๆ ก็ไม่ใช่ของหิวนี้พูดหาอะไร มีเหมือนไม่มี ธรรมเป็น

อย่างนั้น ธรรมพอดีตลอดเวลา ไม่มีกตมิตันมีผลก็มีใส สมควรที่จะออกมากน้อยก็ออก ถ้าไม่สมควรออกแล้วตั้งออกก็ไม่ออก นั้นเรียกว่าธรรม ความพอดีอยู่ในธรรม

เรื่องของโลกเวลานี้มันสกปรกขนาดนั้นละ ไปที่ไหนจึงได้เทศน์ย้ำในเรื่องจิตใจขนาดนั้นละดูเอาพระเณรเรา เตี้ยวนีกำลังตีเข้ามาในวัดป่าบ้านตาดนี่นะ ทางนอกก็หมดแล้วไม่มีอะไรเหลือเรื่องกิเลสตีตลาดนะ โถ เข้าห้องน้ำห้องส้วมต้องได้เหยาะได้ย่องไปนะ ไปไม่ระวังไม่ได้เตี้ยหัวแตก มันขัดมันสีความสะอาดทุกสิ่งทุกอย่าง มีเครื่องประกอบไว้ในห้องน้ำห้องส้วม โอ้ย เต็มไปหมด น่าสลดสังเวชจริง ๆ มีแต่เครื่องปรนปรีอร่างกายทั้งนั้น ไม่ได้สนใจกับหัวใจตัวกำลังสกปรกเลย

เครื่องอะไรในห้องน้ำห้องส้วมไปดูซิมีกี่เครื่องอยู่นั้น เครื่องตกแต่ง เครื่องอาบน้ำมีกี่เครื่องอยู่นั้น เอาแบบไหน ๆ เครื่องทำความสะอาดในส้วมในถานี่ก็เลื่อนไปหมด เต็มไปหมด ไปดูแล้วดูไม่ได้นะ แล้วห้องน้ำนี้ก้าวเข้าไปแล้วไม่ระวังไม่ได้นะเตี้ยหัวแตก อย่างหลวงปู่ขาวที่ไปหล่มที่กรุงเทพฯก็ไปห้องน้ำอันนี้แหละ จนกระทั่งชำรุดทรุดโทรมมาถึงขนาดตาย ก็เพราะไปหล่มที่กรุงเทพฯ ในห้องน้ำสะอาด ๆ ของกิเลสนั้นละ พาดเสียหัวแตก มันสะอาดยังไงพิจารณาซิ นี่เข้าไปที่ไหนก็เป็นอย่างนั้นนะ จนจะเข้าไม่ได้แล้วเข้าห้องน้ำของกิเลส มีแต่กิเลสตีตลาดเห็นไหม ท่านทั้งหลายดูเอาซิ

นี่พูดมาอย่างจำเลยนะไม่ได้พูดธรรมดานะ เอามาพูด มันจำในหัวใจพอแล้ว อุบายของกิเลสออกแเง้ไหนมันเห็นหมดจะว่าไง ไม่งั้นฆ่ามันได้เทรอ ถึงขนาดนั้นแล้วทำไมจะปิดอยู่ แล้วมาดูในวงวัดวงวาของเรา เตี้ยวนีกองทัพกิเลสกำลังคืบคลานเข้ามา นั้นเข้ามา ๆ แล้วจะมีอิฐปูนเทเข้าไปหาในวัดอีกนะ ขนบเอาแล้วนี่ เห็นไหมมันตีเข้ามา ๆ เรื่องกิเลสมันของง่ายเมื่อไร ไม่รู้มันนะ

อย่างในวัดนี้ถ้าเราเปิดดูซิ ที่ไหนมันจะหุรหุรายิ่งกว่าวัดป่าบ้านตาด กิเลสจะมาตีตลาดหมดไม่มีอะไรเหลือเลย มีแต่ตลาดส้วมถานของกิเลสทั้งนั้น นี่ได้ตันเอาไว้ ๆ จึงพอดูได้ในเวลานี้ ข้างนอกเราก็ไม่สนใจละ มันเกี่ยวกับประชาชนญาติโยมเขาทำ เราก็ปล่อยไปเสีย แต่ภายในนี้เราก็ปล่อยเท่าที่ปล่อยได้ นี่ก็อนุโลม ออกจะแตกเหมือนกันทนเอา ๆ มันก็ลูกกลมเข้ามา ยิ่งพวกแก้วไอ้โซฟาร์โซแฟนี่ โอ้ย ถ้าหากเราปล่อยวัดเรานี้มีแต่โซฟาร์แก้วนี่ เครื่องบำรุงบำเรอพระ ไปที่นั่นก็แก้ว ไอ้ไปที่นี้ก็ที่นอนหมอนมุ้งอย่างดีบอบอย่างดี ทั้งฟูกทั้งหมอนทั้งอะไรตกแต่งไว้เรียบหมดเพื่อร่างกาย แต่หัวใจมันเป็นอย่างนี้ไม่พากันดูบ้างเลย

หัวใจมันยิ่งกว่าส้วมกว่าถานไม่ดูนี่นะ เป็นพื้นตั้งแต่ภายนอก อันนี้ก็หุรหุรพู่ฟ้าภายนอก ภายในมันกรูกรังเป็นพื้นเป็นไฟเผาหัวไม่ได้ดู นี่ชิมันสลดสังเวช เพราะตัวภัยจริง ๆ มันอยู่หัวใจนี่นะ สิ่งเหล่านั้นเป็นเครื่องประดับร้านของกิเลสหลอกคนโง่ต่างหาก แต่หลอกคนฉลาดไม่ได้นะซิ หลอกธรรมไม่ได้ กิเลสมันอยู่ใต้อำนาจของธรรมทั้งนั้น เห็น

หมดนี้ว่าไง หรุหราฟุฟา อู๊ย นำทุเรศนะ จนจะดูไม่ได้นะผมพูดจริง ๆ นี่เรามาพูดให้หมู่เพื่อนฟัง ผมไม่เคยพูดที่ไหนนะพูดอย่างนี้ เห็นดำตาทายู่นั้นจนจะเป็นจะตายก็ดูเฉยไป โห จะทำยังไงโลกมันเป็นอย่างนี้ ปลง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เสียก็แล้วไป

แต่สำหรับพวกเรานี้มันควรพิจารณาให้ได้สติตั้ง เอาไปพิจารณานะ อย่าให้กิเลสเหยียบคอกอยู่ตลอดเวลา มันสลดสังเวชนะ มีแต่กิเลสเหยียบหัวพระ ๆ แล้วตกแต่งอันนั้น ตกแต่งอันนี้ในวัด อย่ามายุ่งนะ ให้ดูหัวใจเจ้าของตลอดเวลา การภาวนาอย่าปล่อย นี่หลักของวัดนี้ที่เคยปฏิบัติมา เราปฏิบัติมาอย่างนี้ มาปกครองหมู่เพื่อนก็สอนให้ปฏิบัติอย่างนี้ อย่ามาเดิน ๆ ด้าน ๆ ให้เห็นนะ ไม่มีอะไรเลิศเลอในโลกอันนี้ มีแต่เรื่องกลมายาของกิเลสทั้งนั้นเหยียบหัวสัตว์โลก อย่าให้มาเหยียบหัวธรรมของผู้ปฏิบัติได้ เอาให้มันหายเป็นโรมันเห็นเสียทุกอย่างจะว่าไง มันจำ มาไม่ไหนกิเลสสว่างนั้นที่ปิดได้ มันรู้ทันที ๆ เลย รู้เหมือนไม่รู้

นี่ผมก็เหนื่อยตลอดเพราะช่วยโลกนั่นเอง ไม่ใช่ธรรมดานะ การเทศนาว่าการไปพร้อมกัน ๆ เทศน์นี้พลิกคัมภีร์ไม่ทัน เปิดตำราไม่ทันจะว่าไง ไปแต่ละแห่ง ๒๐-๓๐ กัณฑ์ ที่ไปคราวนี้ก็ ๑๘-๑๙ กัณฑ์หรือ ๒๐ กัณฑ์ ฟังชนะเทศน์ พลิกตำราไม่ทัน ถ้าเอาแบบที่เรียนมาไม่ทัน เทศน์เสียวันหนึ่งสองวันก็หมดแล้ว ต้องไปเปิดคัมภีร์ใหม่ ไปดูหนังสือใหม่ ดูโครงการใหม่มาเทศน์ใหม่ นี่ไม่ได้เป็นอย่างนั้นผมพูดจริง ๆ

ทางปริยัติถ้าให้ผมเทศน์ปริยัติผมเทศน์ไม่ได้นะทุกวันนี้ เพราะสัญญาที่จะออกไป คัมภีร์นั้นคัมภีร์นี้บทนั้นบาทนี้เหมือนแต่ก่อนมันออกไม่ได้แล้ว มันไม่ออกแหละสัญญาหดเข้ามา ๆ ไม่ใช่อะไรแล้วเดี๋ยวนี้ ไปที่ไหนก็เหมือนกับเอากระสอบโยนขึ้นรถนั้นแหละ มันรู้ที่อยู่ในกระสอบแต่มันไม่ออกใช้ ว่าที่นั่นเป็นที่นั่น ที่นี้เป็นที่นี้ ไปที่ไหนหลงที่นั่นนะ เดี๋ยวนี้ ไปไหนหลง หลงนั้นหลงนี้ไปหมด คือสัญญามันไม่ออก ดีไม่ดีจะไปถูกเจ้าของก็ไม่ถูก ความจำมันไม่มีแล้ว รู้เฉย ๆ มันจะออกใช้งานได้อย่างไร เป็นอย่างนั้นนะ

เทศน์ทุกวันนี้ไม่ได้เทศน์ด้วยความจำทั้งนั้นนะ เทศน์ด้วยความจริง ออกจากนี้เลย เปิดออกจากนี้ ไม่มีอัดมีอันว่าให้มันตรง ๆ อย่างนี้เลย มันจวนตายแล้วเปิดให้หมู่เพื่อนฟังเสียบ้าง การเทศน์การเทศนาว่าการสอนโลกนับตั้งแต่ทำวมหาพรหมลงมา ว้างั้นเลย ไม่มีอัดมีอัน แล้วเหตุใดเทศน์สอนถึงชยะมนุษย์เรานี้จะอัดจะอันติดขัดติดคาเทศน์ไปไม่ได้มีอย่างเธอ อยากว่าอย่างนั้นนะ เทศน์ถึงชยะไม่ได้มีอย่างเธอ อินทร์พรหมยังเทศน์มาได้ เทวบุตรเทวดา ไม่จนตรอก สูงกว่านี้ขนาดไหนยังเทศน์ได้ เทศน์มนุษย์เรานี้เทศน์ไม่ได้มีเธอ นั่นซิถึงว่ามันเปิดจำออกหมดแล้ว

พูดให้ฟังเลยว่า เอ้า ตั้งแต่หนีพพานมานี้ถามมาว่างั้นเลย โนนนะขนาดนั้นนะ เวลา มันกล้ามันกล้าจริง ๆ นะ ก็จิตดวงนี้มันเป็นธรรมทั้งแท่ง เป็นธรรมธาตุครอบโลกธาตุมัน

จนตรอกที่ไหน ไม่มีฝั่งมีฝ้าไม่มีเขตมีแดน มหาสมุทรยังมีฝั่งมีฝ้า ความสูงความต่ำของมัน วัดได้ มันลึกขนาดไหนมหาสมุทรทะเลหลวง ความกว้างความแคบของมันขนาดไหนวัดได้ แต่ธรรมชาตินี้วัดไม่ได้เลย ครอบโลกธาตุ ไม่มีขอบมีเขตไม่มีหลักมีเกณฑ์ ครอบไปหมดเลย จึงว่าวิมุตติละชิ เลยสมมุติไปแล้วไม่มีขอบเขต หัวใจมันเป็นอย่างนั้นจะว่าไง มันเปิดโล่งขนาดนั้น เป็นแต่เพียงว่าไม่พูดเฉย ๆ เพราะไม่ใช่ของหิว ถึงกาลเวลาที่จะพูดก็พูด

นี่มันจวนตายแล้วก็มาเปิดให้หมู่เพื่อนฟัง เทศน์สอนนี้ถอดออกมาจากหัวใจทั้งนั้น มาเทศน์ เราไม่ได้เอามาจากตำรับตำรา สาธุ ตำรับตำราเราก็เรียน แต่เวลาจะเทศน์จริง ๆ ไม่ทันกับเหตุการณ์ ขึ้นอย่างนี้ทัน ขนาดไหนเอาเลย ๆ ผางออกเลย ปืบนี่ออกเลยพุ่งเลย ๆ มันเต็มอยู่ในนี้แล้วเอาอะไรมาจนตรอก ว่าอย่างนี้เลยนะ นอกจากไม่พูด การถามก็เหมือนกัน ถามพับออกแล้วรับแล้ว ๆ นอกจากสมควรจะพูดหนักเบาอย่างน้อยเพียงไร ก็พูดตามนั้นตอบตามนั้น เวลาออกนี้มันจะออกร้อยเปอร์เซ็นต์เลย เป็นคำตอบออกมาร้อยเปอร์เซ็นต์

ทางนั้นถามมาพับขึ้นพริบแล้ว ก็มันมีอยู่เต็มหัวใจแล้วอัดอั้นที่ไหน ถ้าไม่ควรตอบก็ไม่ตอบ หรือผู้ที่ถามนั้นจะควรรับได้ขนาดไหน สมมุติว่าออกร้อยเปอร์เซ็นต์ ออกที่แรก ร้อยเปอร์เซ็นต์เลยแหละ ออกเต็มเม็ดเต็มหน่วยเลย ที่นี้ผู้รับรับขนาดไหน รับขนาดไหนก็แบ่งให้ตามขนาดนั้น ควรจะตอบ ๕๐% ก็ตอบเสีย ควรจะตอบ ๗๐% ก็ตอบเสีย ร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่ค่อยมีแหละ ส่วนมากมัน ๒๐-๓๐% ถ้างง ๓๐% แล้วไม่ตอบนะ เหนื่อย ไม่เอา เฉยไปเสีย แบ่งตอบอย่างนั้นแหละ ถ้าไม่ควรตอบก็นิ่งเสีย เฉย ทางนี้ขึ้นแล้วนะ แต่ไม่ตอบไม่เกิดประโยชน์

เราเล็งอยู่นี้ พอปัญหาขึ้นพับต้องพิจารณาใคร่ครวญผู้รับเสียก่อน ว่าปัญหานี้จะออกรับขนาดไหนถึงพอดีกัน มันเป็นเรื่องมันเองนี่นะ ไม่ต้องไปหาคุยเขี่ยขุดค้นที่ไหนมาตอบละ พอถามพับขึ้นแล้ว ๆ เอ้า ฟังเสียให้ชัดเจนนี่นะ นี้ละธรรมอยู่กับใจเป็นอันเดียวกัน แล้วเป็นอย่างนั้น จนตรอกจนมุมที่ไหน นอกจากไม่ตอบไม่พูดเฉย ๆ ไม่เกิดประโยชน์ก็เฉยเสีย บางทีถ้าถามซ้ำ ๆ ซาก ๆ รำคาญก็ขู่เอาเสียบ้าง

โห ดูโลกมันจะดูไม่ได้นะ ทุเรศจริง ๆ เอามาเทียบกันซิ ความสะอาดของกิเลสกับความสะอาดของธรรมอย่างที่พูดตะกี้ นี้ ความสะอาดของกิเลสคือความสกปรกสุดยอดในสายตาของธรรม ฟังซิ แล้วธรรมจะสะอาดขนาดไหนเอามาพิจารณาซิ ถึงได้มาตำหนิกิเลสที่ว่ามันสะอาดสุดยอด แล้วกลายเป็นความสกปรกสุดยอดในสายตาของธรรม เอามาเทียบซิ นั่นนะเหนือกันขนาดไหน เหนือขนาดพูดไม่ได้คาดไม่ได้เลย

เอาละที่นี้พอแล้วนะ เท่านั้นละ